

AZ
ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS

SZÉKELYÜDVARHELYI
FÖGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1917/18. TANÉV VÉGÉN

KÖZREBOCSÁTJA:
AZ IGAZGATÓSÁG.

SZÉKELYÜDVARHELY,
BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDA
1918.

ERDELYI RÖM. KATH. SZÉK

NYILVÁNOSÍTVÁNY

ROGONATÁRÁNY

ERTESETTŐ

42914

SOÓ GÁSPÁR.

1854—1918.

Berei Soó Gáspár ny. főgimn. igazgató, a főgimn. vil. gondnoka, a Ferencz József-rend lovagja, a pápai Pro eccl. et Pont. érdemkeresztese, a vármegyei törvényhatóságnak és városi képviselőtestületnek tagja, Udvarhelymegyei takarékpénztárnak igazgatója, az állami iskolák gondnokságának elnöke, a róm. kath. leányiskola pénztárosa és egyháztanácsi jegyzője stb. életének 65-ik évében, 1918. június hó 18-án csendesen elhunyt.

Egy szakadatlan munkában eltöltött példás, tiszta élet mult ki az emberiség javára küzdők ritka sorából. Három évtizeden át szolgálta intézetünket egész lélekkel, igaz önzetlenséggel. Nagy koncepciója, mély tudása, puritán jelleme és meleg szive érzékeny veszteség egész közéletünkre. Nyolc éves nyugalombavonulása is a közhasznú tevékenység állandó sorozata volt. Erős hitbeli meggyőződésén épült karaktere, élettapasztalata, mély emberismerete és faji puritánsága mintaszerű emberré tették népszerűsége városunkban és megyeszerte páratlanul állott. Atyai tanácsadója volt környezetének, szeretett ifjuságának, a különböző intézményeknek, melyek élén állott. Családjának, székely véreinek élt s valóban a közbecsülés mezejéről szólitotta el az Úr, szent végzésében megnyugodva, hűséges szolgáját.

Legyen áldott emlékezte!

A mi hőseink.

»Rejtélyes értelmű könyv a világ: bánatot találni minden oldalán s vigasztalást« — mondja Eötvös — és valóban fájdalmas érzést vált ki az emberből a nemzet nagy fájáról lehullott sok-sok virágszálra való visszaemlékezés, mely könnyet csal ki a szemből s virágot és könnyet szór a hősök sírhantjaira. Mert hősök ők, a magyar hazafiság és keresztény világfelfogás hősi vértanui, kik kacagva, danolva, vidáman, de egyben bensőséges mély érzülettől áthatottan áldozták fel fiatal életüket másokért, a hazáért, a szeretet legmagasztosabb példájaképpen.

Mind hősök ők; mindegyikben egy szent hevület lángja lobogott: a szeretet áldozatos készsége s éppen ezért fáj a körükből történt távozásuk, mert szeretettel hozták meg azt a legértékesebb áldozatot, melynél nagyobb és értékelhetőbb semmi sincs e földön.

Sok hallgatag és magába mélyedő gyerek, igen sok szelid-lelkű és komoly kötelességteljesítéstől áthatott fiatal ember, sok csendes és észrevétlen alkatrésze a nagy állami gépezetnek vitt ott, a becsület mezején, mint egy oroszlán acélos nekilendüléssel, félelmet és gáncsot nem ismerő törhetlen erővel, ezer veszélylyel szembeszállva étlen és szomjan s fáradságot nem ismerve ment, futott, rohant mindegyik előre, mikor hirtelen kiesik a kézről a kard, kihull a kötszer s egy rövid hivatalos jelentés csak annyit közöl a remegő szülőkkel, az aggódó hitves és gyermekkel, a szeretettel körülfont rokon és barátal, hogy — meghalt. Hányszor, óh hányszor nyilallott e kinos szó a hazán keresztül, s mennyi fájdalmat okozott sok ezer családban! Hiszen sokat hagytak itt e hősök, sőt — mindent itt hagytak a férfias lélek nemes emelkedettségével, amikor határtalan lelkesedés között

elindultak a dicsőséges halál nehéz utjaira. Szívós kitartásuk, szé-
kely akaratok mindent legyőzött és csak egy ellenséggel szemben
tört meg gyötrelmes munkájuk minden akadályon keresztül gá-
zoló készsége: a halállal, ezzel a nehéz fegyverzetű legmakacsabb
ellenséggel szemben. A halállal, mely még akkor is sebet vág, ha
hősi jelzőt visel; a halállal szemben, melynek hallatára annál
lesujtóbb érzés markol sziveinkbe, mennyivel inkább kell látnunk,
tapasztalnunk, hogy délceg ifjakat, egészséges fiatal életeket ko-
ruk legszebb szakában szakít el tőlünk, a földi élettől — örökre.
Pedig azt hittük, hogy visszatérnek mind, akik elmentek. Szeret-
tük hinni, hogy a háboru a maga rettenetes emberáldozat köve-
telése ellenére meg fogja kimélni a mi virágos kertünk bimbóit s
visszakapjuk egészen és élve mindazokat, kik annyi nemes el-
szántsággal s határtalan lelkesedéssel indultak a véres tusák me-
zejére nem gondolva, hogy nem látják viszont a szerető szülőket,
a házat, udvart, mezőt és erdőt, hol gyermekkoruknak gondtalan
örömét, ifjuságuknak szeplőtlen energiáit gyűjtögették.

Mennyi fiatal, boldog reményeket ígérő élettől kellett elbú-
csuznunk! Mennyi talentum gurult ki kezeink közül s mennyi
vágy és remény hajnalhasadása, hány fakadó tavasznak minden
virága lett a hirtelen hervadásnak áldozata! Négy esztendő óta kísért
e gondolat; négy év óta lett megszokottá a halál gondolata s
négy, megpróbáltatásokkal teli év óta zokogunk a fakeresztes és
jeltelen sirokban pihenőkre való emlékezőskor; őszinte meghatott-
sággal állunk meg emlékeiknél s forró könnyeket ejtünk, értük,
azokért, kik szeretett hazánk hőseiként e megszentelt földért on-
tották vérüket. Megilletődve állunk sirjaiknál, eltűnődünk az élet
rejtélyes alakulatán s mig hirtelen elmulásuk, áldozatos hősi ha-
láluk felett érzett mély fájdalunkra gyógyírt keresünk, újult
fájdalmas rezgés vonul át lelkeinken s kérdezzük: lesz-e gyümölcs
a fán, melynek oly sok virága lehullott; fakad-e új élet az elmúlt
helyébe s fakadnak-e új, termést ígérő illatos virágok a hősi han-
tokból!

De megnyugszunk a kiszámíthatatlan végzet rendelkezésében,
mert jönni fog azoknak élete, kiket a hazaszeretet vértanui, a
sors letipró rohanásában, a maguk életével megváltottak. És ezek
a hazatérő és itthon maradt megváltott életek tovább művelik a

talajt, mit a hősök vérehullása tett termékennyé s folytatják az ő áldozatos hazaszeretetük kiépítését a munkás hazaszeretet kohójában, melyért élni szép és érdemes, meghalni dicső. De nem haltak meg ők egészen, csak porhüvelyük költözött el az élők sorából, lelkeik azonban ott virrasztanak, ott öröködnék felettünk örök emlékeztetőjelül azért a magasztos eszméért, amiért hősi halált haltak. Emlékeik, székely erényeik, székely hazafiságuk sziveinkben fognak élni örökké, mint bérceink szirttalaján az örökzöld fenyves.

Székelyek és vitézek voltak ők, keresztények és ismételten székelyek, a világ első katonái. Ők voltak az ellenség sorait döntő faltörő kosok, hiszen mindig és mindenütt, Doberdon és Casinulion és ott voltak, hol a csata a legrettenetesebben tombolt. Azért is vágta a halál kaszája közöttük a legsűrűbb rendeket. De e rendekből sarjadjik az újult életerő: a székely belsőség, vallásosság, törhetlen hazaszeretet, vakmerő bátorság, odaadó önfeláldozás, vitézség és kötelességteljesítés illatos virágcsokra, melyet az elődök, a hősök, a vitéz székelyek példáját követő utód nemcsak a kalapjában, a sapkájában, hanem a szive mélyén, lelke bensejében hord mindaddig, míg a kies Hargitta tövében csak egy is él közülük.

* * *

A mi hőseink a következők:

Ágoston István, erdészeti és bányászati főiskolai hallgató, tart. hadapródjelölt, aki Baróton, 1892. aug. 28-án született. Középiskoláit intézetünkben végezte 1912-ig, mely, évben érettségit tett. Katonai szolgálatát a mozgósításkor kezdte meg. Bátor magatartásáért az arany, nagy és kis ezüst s bronz vitézségi érmet kapta. 1915-ben, Galiciában halt hősi halált.

Biró Mihály, erdömérnök-hallgató, e. é. önkéntes szakaszvezető, a ki Zetelakán, 1895. május 8-án született. Középiskoláit nálunk végezte s 1913-ban tett érettségi vizsgálatot. 1915. május 15-én vonult be katonai szolgálattételre a 24. honvéd gy. ezredhez és 1915. október 7-én esett el Hlatkinál, az orosz harctéren.

Bodrogi Endre, aki Székelyudvarhelyen, 1893. szeptember

28-án született. Gimnáziumi tanulmányait, a 4 felső osztályban, intézetünkben végezte 1912-ig, amikor érettségi vizsgálatot tett. Mint cs. és kir. 82-ös székely gy. ezred e. é. önkéntese esett el 1914. szeptemberében az orosz harctéren.

Daróczy József dr., ügyvéd, tart. 82-ös hadapród. Született Székelyudvarhelyen, 1886. november 26-án s középiskoláit nálunk végezte 1905-ben, amikor érettségét tett. Katonai szolgálatát a mozgósításkor kezdte meg; a harctéren szerzett súlyos betegségben halt el egy Chirow melletti faluban.

Fazakas Sándor, agyag- és kőipari szakiskolát végzett növendék, hegyi tüzér, aki Szárhegyen született. A gimnázium I—II. osztályát nálunk végezte. 1917. decemberében esett el az olasz harctéren.

Gudra Árpád hadapród, aki 1896-ban született Aradon. Középiskoláit intézetünkben végezte 1915-ben s ekkor tett érettségét, mely után tüstént bevonult katonának a 2-ik honvéd gy. ezredhez. Hősi halált halt az orosz harctéren.

Gálffy Kálmán, csász. és kir. 82-ös székely gy. ezred e. é. önkéntese, aki 1898-ban született. Középiskoláit nálunk végezte 1916-ban s az érettségi letétele után megkezdte katonai szolgálatát. Ojtoznál, 1917. aug. 2-án, esett el.

Golthárd Lajos, honvédhadnagy, aki Székelyudvarhelyen, 1893. dec. 5-én született. Gimn. tanulmányait nálunk végezte s 1912-ben kiállott érettségi vizsgálat után a Ludovika Akadémia növendéke lett. Kolomea mellett a kluczowi csatatéren esett el 1915. február 16-án.

Gyarmathy Miklós, joghallgató, honvédhadnagy, 22 éves. A IV. osztályt intézetünkben végezte. Hősi halált halt 1917-ben.

Hoffmann Zoltán, aki a VII. osztályt nálunk végezte, Karpilownál esett el 1915. szept. közepe táján.

Krásznay Zoltán, aki Kereszturon, 1916-ban született s középiskoláit nálunk végezte és 1915-ben tett érettségét, mint 24-es honvédhadnagy esett el Bircen-nél 1915. szept. 3-án. Katonai szolgálatát a mozgósításkor kezdte meg.

Lengyel Árpád, a 82-ös székely gyalogezred önkéntese, Székelykereszturon született s középiskolai tanulmányait intéze-

tünkben végezte 1914-ben s az érettségi letétele után katonai szolgálatba vonult. A harctéren szerzett súlyos betegségben halt meg Székelykeresztúron, 1916-ban.

Maráth Béla, orvosnövendék, hadapród, aki 1893. szept. 29-én született Székelyudvarhelyen. Gimn. tanulmányait nálunk végezte s 1910-ben tett érettségit. Mozgósításkor a 82-ös székely ezredhez vonult be. 1915. szeptember 6-án halt hősi halált Romanowkánál.

Márton Lajos segédjegyző, e. é. önk. szakaszvezető, aki Székelydobón, 1891. dec. 13-án született. Középiskoláit intézetünkben végezte 1912-ben, amikor érettségit tett. Mozgósításkor a 82-ös székely gy. ezredhez vonult, több véres csatában vett részt s vitézségeért a kis ezüst és bronz érmet nyerte el. 1915. május 20-án halt hősi halált Piskoroviczenél.

Miklóssy István, hadapródjelölt, 18 éves korában, 1915-ben végezte a VI. osztályt s innen vonult be a 82-ös székely gy. ezredhez. Eltűnt 1916. jun. 5-én Wladimir—Wolinszki-nél.

Kézdivásárhelyi *Nagy Lajos*, m. kir. püöri fővigyázó, tart. hanvédhadnagy, 28 éves, 1906-ban tett érettségit. Mozgósításkor a 24. honv. gy. ezredhez vonult be s hősiek magatartásáért a nagy, kis ezüst vitézségi, a németbirodalmi Krieger Verdienst ezüstérmét s a hadiékítményes harmadoszt. katonai érdemkeresztet kapta. 1916. január 7-én, szívlövés következtében halt hősi halált Kujdanovnál.

Osváth Miklós, jobbágytelki róm. kath. tanító, zászlós, aki intézetünkben végezte a négy alsó osztályt 1897-ben. Mozgósításkor a 24. honvédgyalogezredhez vonult be. Hősi halált halt Lisovice-nél 1915. május 18-án.

Offenberger Jakab dr. ügyvéd, aki, mint magántanuló, a VII—VIII. oszt. végeztével nálunk tett érettségit 1897-ben. Az oláh invázió idején túszként elhurcoltatott s oláh fogságban tifuszban halt el.

Péter Dénes segédjegyző, tart. hadnagy, aki Székelydobón, 1894. jan. 4-én született. Középiskoláit intézetünkben végezte s 1913-ban tett érettségit. Mozgósításkor az 50-es csász. és kir. gy. ezredhez vonult be. Részt vett a galíciai harcokban s 1915-ben Lembergnél esett el.

Sebestyén Dénes, humoródszentlászlói körjegyző, tart. hadnagy, aki Zetelakán, 1890. ápril 10-én született. Mozgósításkor az 51-es csász. és kir. gy. ezredhez vonult be; az oroszok elleni harcban vitézségével magát kitüntetvén az arany vitézségi érmet nyerte el. Középiskoláit nálunk végezte s 1909-ben tett érettségét. Odzryvol község határán 1915. május 27-én esett el.

Soó László orvosnövevény, egy éves önkéntes, egészségügyi tizedes, aki Székelyudvarhelyen, 1892. július 22-én született. Gimn. tanulmányait intézetünkben végezte s 1910-ben tett érettségi vizsgálatot. Mozgósításkor a 82-ös székely gy. ezredhez vonult be. Hősi halált halt 1914. nov. 20-án Klekoty mellett.

Schreiber Miklós dr. szegedi felső keresk. isk. tanár, intézetünknek az 1911—12. tanévben volt rendes tanára, hadapródjelölt. A Klein Pahl alján esett el 1915. június 9-én.

Szent-Királyi Árpád honvédhuszárőrhadnagy, aki Székelykereszturon, 1881. dec. 6-án született. Középisk. tanulmányait nálunk végezte s 1900-ban tett érettségét. A harctéren kapott sebesülés következtében halt meg Bécsben, 1914. dec. 26-án.

Török István hadapródjelölt, intézetünk VIII. oszt. tanulója, ki a mozgósításkor a 82-ös gy. ezredhez vonult be. 1916. május 5-én tünt el Wolhyniában.

* * *

Ugy a névsor, valamint az itt közölt hősi halottaink személyi adatai sem teljesekek, mert ennél többet beszerezni többszöri felszólításunk ellenére sem tudtunk. Követendő példának azonban ez is elég s megtanít arra, hogy »dulce et decorum est pro patria mori.«

szj.

II.

Adatok a főgimnázium történetéhez az 1917—18. tanévben.

A 1917—18. iskolai év kezdete. A tanári testület az új iskolai évet előkészítő értekezletet október hó 8-án tartotta; 9. és 10-én voltak a javító vizsgálatok, 11. 12. 13-án a beiratás történt, 14-én vasárnap ünnepélyes »Veni Sancte« után a tanévet megnyitottuk, a fegyelmi szabályokat — megismertettük az ifjúsággal és 15-én a rendes tanítást megkezdettük. A tanévnek a rendes időtől eltérő megnyitása október hó közepén azért történt, mivel úgy a főgimnázium, mint a finevelő intézet helyiségeit is katonai célokra foglalták le a megelőző iskolai évben. A főgimnáziumot a hadseregparrancsnokság eltávozása után ismételten katonai tartalék kórháznak rendezték be; a finevelő intézetet pedig, a katonaság oly időben adta vissza rendeltetésének, hogy azt kitakarítani és így a tanítás, valamint a nevelés céljaira alkalmassá tenni csak október hó közepén lehetett. A tanítás céljaira az intézet földszinti része szolgált, az emeleten pedig egy terem.

A javító vizsgálatokon az egy tárgyból bukottak közül 12, a két tárgyból bukottak közül 8 állott javítóvizsgálatra; utóbbiak közül 1 tanulót osztályismétlésre utasítottunk. A magántanulók közül 2 tett javítóvizsgálatot a lefolyt tanévben.

Sikeres felvételi vizsgálatot tett a tanév elején Szabó János a reáliskola II. osztályát végzett tanuló, Koncz Árpád és Medgyesi Antal a polg. iskolai IV. oszt. végzett tanulók, továbbá Reck Jenő, ki a polg. iskola III. osztályát végezte.

Magánvizsgálatra állottak időbeli sorrendben a tanév folyamán a következők: Lőrincz József a II. osztályról (egy tárgyból

elégtelen); Timár Kornél az I. osztályról; Koncz Árpád az V. osztályról (egy tárgyból elégtelen); Sántha Gergely a VI. osztályról; Karaba Emil a III., Barabás György a IV. osztályról; Bokor Vidor az V., Mezey Kálmán okleveles tanító, tart. tűzérhadnagy különbözeti vizsgálattal kapcsolatos magánvizsgálatot tett a VIII. osztályról; Csepreghy János zászlós, magánvizsgálatot tett a VII. osztályról; Horváth József ref. énekvezér különbözeti vizsgálattal kapcsolatos magánvizsgálatot tett a VIII. osztályról; Csepreghy János és László Ferencz magánvizsgálatot tettek a VIII. osztályról. Zakariás Ferenc és Weismann Izabella magánvizsgát tettek az V., Horváth József és Mihály Erzsébet pedig az I. osztályról.

Változás a tanári személyzetben. A tanári testületben a következő változások történtek: *Szemlér* Ferencz tanárt már a megelőző tanév végén a főhatóság a brassói róm. kath. főgimnázium igazgatójává nevezte ki; az elhunyt Kovács János tanár, helyébe a fennálló szerződésből kifolyólag a nagymélt. miniszterium *Biró* Lajos kézdivásárhelyi tanárt nevezte ki és az üresedésben levő egyik magyar-német tanszéket *Khell* István alapvizsgás tanárjelölttel töltötték be. Állását azonban sem *Biró* Lajos, sem pedig *Khell* István nem foglalhatta el, mivel mindketten katonai szolgálatot teljesítenek. A *Biró* Lajos óráit helyettesítéssel láttuk el; míg a német nyelv tanítását a VII—VIII. osztályban *Bakóczy* Károly ref. főgimnáziumi tanár úr, a III—IV. osztályban *Adriányi* Géza helybeli ág. evang. lelkész úr voltak szivesek elvállalni. A tanártestület csak 10 tagból állott, mivel ezidőszert 4 tanár teljesít katonai szolgálatot, 2 pedig hadifogoly s így a csekély létszám miatt a helyettesítést kellően ellátni csak úgy lehetett, hogy a vallástani órák tanítására a II—V. osztályban *Gergely* János gör. kath. magyar esperes úr vállalkozott, aki más tekintetben is helyettesítéseknél tanerő hiányában szives volt egyes órákat ellátni, sőt a finevelő intézetben felügyeletet is gyakorolt.

Valláserkölcsi állapot. Intézetünk tanári kara tekintetbe véve a még mindig dúló világháborúnak káros erkölcsi kihatásait, teljes erejével azon volt, hogy az ifjuság valláserkölcsi érzését, a különböző oldalról jövő káros behatásokkal szemben, eredeti tisztaságában megóvja és fenntartsa.

A tanulók a tanév kezdetétől naponként hallgattak szentmisét — a téli időszakot kivéve, mikor csak vasár és ünnepnapokon jelentek meg a szentáldozaton. A vasárnapi istentiszteletet rendszeresen exhortáció előzte meg, melyet Fazakas Gáspár és Szabó János paptanárok tartottak. Az ifjuság a tanév folyamán négy-szer végzett kötelező szentgyónást és áldozást. Ezen kívül, különösen a kongregánisták hónaponként sőt hetenkint is többször járultak a töredelem székéhez.

A tanulók a Főpásztor atyai gondoskodása folytán jelen iskolai évben sem nélkülözték a husvétii időben szokásos lelkigyakorlatokat. Léstyán József gyulafehérvári főgimnáziumi hittanár szerény fellépésével, megkapó és világos érveléseivel maradandó hatást gyakorolt a növendékek lelkületére.

Május 25—28. napjain a Kegyelmes püspök úr örvendeztette meg látogatásával intézetünket. A buzdító szavak, melyeket a kegyelmes Főpásztor a nála szokásos melegséggel és lebilincselő közvetlenséggel intézett az ifjakhoz, annyira mély hatást gyakoroltak a fogékony gyermeki szivekre, hogy a növendékek közül azután is többen járultak az Ur szent testének és vérének a vételéhez.

A sz. Alajosról nevezett Mária Kongregáció, kegyelmes Püspök urnak védőszárnyai alatt, Szabó János hittanár vezetése mellett a jelen iskolai évben is kedvező eredménnyel működött. Elismeréssel adózik a Kongregáció ezuton is Csiki Péter s. lelkesnek, ki úgy a kongregánisták gyóntatása, mint a hozzájuk intézett szentbeszéd meg tartása körül nagy tevékenységet fejtett ki.

A jelen évben megalakult magistratus tagjai: Praezes: Szabó János. Praefektus: Kapdebó József VII. o. t. Assistensek: Csibi Ferencz VI. o. t., Illyés Lajos VII. o. t. Secretarius: Balázs Imre VI. o. t. Consultorok: Révffy Zoltán, Csendőr Jenő VII., Dániel Áron és Bakó Károly VI. o. t. Janitor: Gál Béla V. o. t.

Iskolai ünnepek. A harctéren hősi halált halt vitézeinkről való kegyeletes megemlékezésre és az emlékezésből erőt merítő hazafias érzésnek a tanuló ifjuság lelkében való felkeltésére és ápolására nov. 11-én, vasárnap ünnepélyt rendeztünk, melyen Szabó János tanár ünnepi beszédet tartott, Papp Z. Endre VIII. o. t. szavalt. Az ünnepély után a haza védelmében elhunyt ka-

tonák és vitéz szövetségeseink sirjainak gondozására önkéntes adományokból 51 K. gyűlt be, mely összeget a háboruban feldúlt tűzhelyeket újra felépítő Országos Bizottsághoz Budapestre be- küldöttük.

Május 9 én fenköltlelkű Felsőges királynénk legmagasabb születése napján, ünnepélyt rendeztünk, melyen Szász József tanár tartott beszédet, Szeless Jenő II. és Csendőr Jenő VII. o. t. szavaltak. Az ünnepély után a Kolozsváron székelő Erdélyi Pártfogó Egyesület által az erkölcsi romlás veszélyének kített hadiárva leányok megmentésére létesített Zita-Otthon javára 51 K 10 fill. gyűlt be, melyet rendeltetési helyére juttattunk.

Ünnepélyt tartottunk ápril 11-én, a 48-adiki törvények szentesítésének évfordulóján, mely alkalommal Dobos Ferencz dr. tanár tartott ünnepi beszédet. Ünnepélyeinket a Himnusszal kezdtük és a Szózáttal zártuk be.

Szt. Imre napján, Erzsébet királyné halálának évfordulóján, Ő Felsőge a király és királyné névünnepein tartott isteni tiszteleteken az ifjuság a tanárok vezetése mellett jelen volt. Boldogult Erzsébet királyné névnapján tartott ünnepélyen Szász József tanár tartott emlékbeszédet.

Uj alapítványok. A tanév folyamán az intézethez a következő alapítványokat tették:

1. *Szombatfalvy* Albert homoródrecesenyédi birtokos és nyug. miniszteri tanácsos úr Székelyudvarhely város tanácsánál tizezer (10'000) kor. névértékű 4⁰/₀-os és tizezer (10'000) kor. névértékű 3 ¹/₂⁰/₀-os koronajáradék-kötvényt helyezett el, hogy az *Szombatfalvy József és felesége homoródszentmártoni Biró Katalin* név alatt kezeltesék a következő rendeltetéssel:

a) A tizezer (10'000) kor. névértékű koronajáradéknak évi 400 kor. kamata a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium és a református főgimnázium, egy-egy szegény, de jól tanuló keresztény magyar növendékének egyenlő részesedéssel jutalomkép adásuk ki mindíg az évfáráó vizsgálatok befejezésével, az illető iskola tanári karának javaslata alapján.

b) Tizezer (10'000) kor. névértékű 3 és ¹/₂⁰/₀-os koronajáradéknak 350 kor. évi kamata szintén az előbbi intézetekben min.

den iskolai év kezdetén szegénysorsú, de jóra való keresztény magyar gyermekeknek iskolai könyvekkel való ellátására fordították.

Az alapítvány alapító levelét most állították ki; az alapítványt a városi pénztár kezeli.

2. *Bálint* Gergely volt kolozsi róm. kath. lelkész végrendeletében a főgimnázium részére, szegény gyermekeknek tankönyvvel való ellátására 400 kor-t. hagyományozott. A hagyatéki tárgyalás 1917. aug. 4-én megtartott Kolozsvárt, de az alapítvány összegét még nem kaptuk meg.

3. *Szöllősi* Samu nagybirtokos úr, ki a megelőző évben 1000 k. n. é. hadikölcsönkötvényt adományozott az intézetnek, ezen tanévben ismételtén 2000 koronáról szóló kötvényt adományozott. Az alapítvány rendeltetésének megállapítását az igazgatóra bizta. Az igazgatóság ezen alapítványt szegény, de jól tanuló tanulóknak tankönyvekkel való ellátására véleményezte fordítani. Az alapítványt — illetve alapot az ifjusági segélyző könyvtár alapján kezeljük.

Az alapítványokkal kapcsolatosan kiemeljük e helyen *Szombatfalvy* Lajos ny. rendőrfőkapitány urnak, az intézet egykori növendékének, ki 1914-ben az érettségi vizsgálat 50-ik jubiláris évét is megünnepelte — *könyvtárát*, melyet az intézetnek adományozott. A nagyértékű könyvtár, melynek rendezését befejeztük, mintegy 1000 kötetet számlál. Az igazgatóság ezen nagybecsű adományt bejelentette a Főtanhatóságnak. Püspök úr Ő Nagyméltósága sajátkezűleg írott levélben köszönte meg az adományt. A tanártestületnek egy küldöttsége az igazgató vezetése mellett adta át a nemeslelkű adományozónak a főtanhatóság köszönő iratát. A könyvtárról részletesebb tudositás olvasható az intézet felszerelése c. fejezetben.

Fogadják az alapítványt tevők és a nagylelkű adományozó önzetlen, nemes elhatározásukért az intézet hálás köszönetét.

Végül megemlítjük e helyen, hogy a főgimn. tanárok és tanulók mult évi egyezer koronás hadikölcsönkötvény alapítványa a lefolyt iskolai évben gyűjtés után egyezer korona újabb Lombardkölcsönkötvénnyel gyarapodott, melynek törlesztése címén 200 k. befizetett s remélhetőleg az egész kötvényt kifizeti nem-sokára, hogy így ezen kötvény kamatai is kiadhatók legyenek.

Háborus előadások. Főtanhatósági intézkedés folytán olyan előadások tartását rendelték el, melyek a most folyó világháborúnak az emberiség és a nemzetek kulturális, politikai, nemzetgazdasági és szociális életére való minden irányu, vonatkozását és hatását felöleljék. Ezen előadások célja elsősorban a tanulmányosság rendszeres tájékoztatása a nagy világesemény jelentőségéről s a háboru már most megállapítható s a tanuló ifjúság javára hasznosan gyümölcsöztethető tanulságainak ismertetése. Ezen előadások tartására a Magyar Paedagógiai Társulat által kiadott Vezérfonal nyújtott részletes, programszerű tájékoztatást. Az előadásokat a főtanhatóság által jóváhagyott tervezet szerint a tanév II-ik félében 3 csoportban tartottuk meg a rendes tanítási órákon a következő módon:

I. csoport. I., II. osztály. Előadó: Szász József tanár. A háboru okai. A hadviselő országok földrajza (1 óra). A háboru menete. Hazánk belső történetének főbb mozzanatai (1 óra). Gazdasági és közegészségügyi kérdések. Társadalmi mozgalmak. Egyéni kötelességek (1 óra).

II. csoport. III—IV. osztály. Előadó: Frölich Ottó tanár. Az előbbi tervezet szerint tartott 4 előadást.

III. csoport. V—VII. osztály. Előadó: Dr. Dobos Ferenc tanár. Az előbbi tervezet szerint tartott 5 előadást.

A VIII. osztály tanulói, tekintettel az előkészítő tanfolyamokra, ezen előadásokon nem jelenhettek meg.

Méhészeti előadások. Mint rendkívüli tárgy szerepelt a lefolyt tanévben a méhészet, melyet Jancsó Béla tanár tanított két-hetenként egy órában. Az előadásokon az önként jelentkezett V—VIII. oszt. tanulók vettek részt, mintegy harminchaton. Ezek elméleti és gyakorlati kiképzésben részesültek. A gyakorlati oktatás céljára a nmgu Földművelésügyi Miniszter urtól a mult tanévben adományozott iskola-méhes szolgált.

Testi nevelés. *Tanévközi kirándulások.* A mult iskolai évben a testgyakorlás pótlása végett elrendelt tanévközi kirándulások a főhatóság intézkedése folytán a lefolyt tanévben is megtartottak. A tanulók 4 csoportba osztva végeztek kirándulásokat, még pedig a következő beosztás és vezetés mellett:

I. csoport: I. osztály; II. csoport: II. osztály; III. csoport: III., IV. osztály; IV. csoport: V—VIII. osztály. Az I. és II. csoport György Imre tanár vezetése mellett 11—11, a III. és IV. csoport Jancsó Béla tanár vezetése mellett 11—11 kirándulásban vett részt.

Az ifjúsági „Baróti Szabó Dávid Önképzőkör“ az 1917—18. iskolai évben 44-ik évébe lépett. Vezetője Szász József tanár volt.

Az 1917. okt. 21-én tartott alakuló gyűlés választása folytán a kör tisztviselői lettek: elnök és főszerkesztő Székelyhidy Géza VIII. o. t., alelnök Márton Péter VII. o. t., főjegyző Papp Endre VIII. o. t., aljegyző Gergely György és Radó Vilmos VII. o. t., titkár Wester János VIII. o. t., pénztáros Martinovits Gerő VIII. o. t., könyvtáros Révfy Zoltán VII. o. t., szerkesztők Kábdebó József, Sántha Imre, Göllner Ottó VII. o. t., segédszerkesztők Weber Endre VIII. és Márton István VII. o. t.

A kör tagjainak száma 69 volt. Ezek közül 23 rendes és 46 hallgató.

A gyűlések tárgyai: szabadelőadás, felolvasás, szavalat és vitatkozás.

A kör tagjai tehetségüket irodalmi téren is érvényesítették prózai és költői munkák készítésével.

Egészségi állapot. Az ifjúság egészségi állapota elég kedvező volt. Nagyobb szabású mulasztás vagy számbavehető járványos betegség nem fordult elő a tanulóknál. Kakasi Dénes IV. o. tanuló meghalt febr. 22-én. Szorgalmas, jó viseletű növendéke volt az intézetnek. Nyugodjék csendesen.

Ösztöndijas tanulók. Az intézet tanuló közül az 1917—18. tanévben egyetlen egy tanuló élvezett ösztöndíjat, Kábdebó József VII. osztályos tanuló, a Mária Theresia (budai és váci kincstári) féle-ösztöndíjből 240 kor.

Tandijmentesség. a) *Egész tandijmentességben részesültek:* (81—1918. sz. püsp. leirat, 3808—1917. sz. igazg. t. határozattal, Márton István, Radó Vilmos VII., András Gyula, Balázs Imre)

Csibi Ferencz, Köteles Gyula VI., Spanyol Pál V., Gergely Viktor, Kakasi Dénes IV., Biró András, Regéczy Károly III., Oláh János, Szeles Jenő II. és Erdélyi András I. oszt. tanulók. Ezekon kívül státusgyűlési határozat alapján egész tandíjmentességben részesültek a következő Szent Ferenczrendi növendékek: Ráduly Lajos, Olasz Antal, Török Bálint, Arnold László, Tornai Árpád, Vitéz József, Kristó Antal I., Miskolczy Mátyás, Arnold Gusztáv, Kéray Ferencz, Kajtsa Ferencz, Bucsi József II., Dizmacsek Lajos, Román Tibor III., Ferenczi Gusztáv, Keresztesi Albert, Keserü Kálmán, Orbán Károly, Beldovits Emil IV., Bárdos József, Olasz Antal és Fekete József V. o. t. Összesen 22 tanuló.

b) *Féltandíjmentességben részesültek*: Janicsek János, Kábdebó József, Sántha Imre, Thott György VII., Bálint József, Pál Elek, Petrovay Tibor VI., Elekes Dénes, Fábián István, Gál Béla, Kápdebó Sándor, Mihály László, Lázár Albert V., Ferenczy János, Tassaly János IV., Donáth Pál, Gál István, Márton András, Péterfy Béla, Szabó János, Thott Károly III., Benedek Imre, Botár Géza, Keith Ferencz, Péterfy Jenő, Sprencz Jenő, Székely Árpád, Török János, Ürmösi Árpád, Veress Imre II., Bakó Imre, Baritz Ödön, Derzsi Béla, Dóczi Lajos, Donáth Gábor, Donáth Lajos, Hozó Emil, Kábdebó András, Mátyás Gergely, Szabó Ferenc, Szeles József, Thott Jenő I. oszt. tanulók.

A második félévben a szabályzat értelmében, mivel az előirt követelményeknek nem feleltek meg, a tandíjmentességet elvesztették: Bakó Imre, Donáth Gábor, Mátyás Gergely, Hozó Emil I., Arnold Gusztáv, Kérai Ferenc, Veres Imre II., Román Tibor, Thott Károly II. oszt. tanulók.

Vizsgálatok. A főtanhatóság a folyó tanév bezárására vonatkozólag kibocsátott miniszteri körrendelet alapján akként intézkedett, hogy a tanév az I—VII. osztályu rendes tanulókra nézve f. év június 15-én befejezendő s a tanévvégi osztályvizsgálatok helyett június 8-tól 15-ig, egészen úgy, mint a múlt évben, befejező összefoglalások tartandók. Ezen rendelet értelmében történtek a befejező összefoglalások jun. 1—15-ig. A magánvizsgálatokat pedig június 17—18. napjain tartottuk.

A VIII. osztályos tanulók osztályvizsgálatát május 8-án, az

írásbeli írettségi vizsgálatot 16., 17. és 18-án, a szóbeli érettségi vizsgálatot június 24-én tartottuk meg.

A vallástani összefoglalásokon és a VIII. osztályosok vallástani vizsgálatán Pál István apát, püspöki biztos úr elnökölt.

Előkészítő tanfolyamok. Az 53—1918. igazg. t. sz. a. is közölt és 7—1918. eln. sz. Vk. miniszteri rendelettel közvetlenül megküldött utasítás alapján az 1900-ban született és 1918. jan. havában népfelkelői bemutató szemlén alkalmasnak talált tanulók bevonulási határidejét, hogy tanulmányi szempontból hátrányt ne szenvedjenek, a hadvezetőséggel történt megállapodás értelmében márcz. 15-ig elhalasztották avégből, hogy külön az utolsó és külön az utolsó előtti osztálybeliek részére február 1-től kezdődő és márcz. 14-ig tartó előkészítő tanfolyamokon résztvehessenek.

I. Február 1-től márczius 14-éig szervezett első tanfolyam.

A tanfolyamnak a VIII. osztályban 2, a VII. osztályban 5 tanulója volt, akik a rendes tanítási órákon a jóváhagyott tervezet- és tanmenet szem előtt tartása mellett a többi rendes tanulóval együtt látogatták az előadásokat, még pedig a VIII. osztályuak február 1-től márc. 7-ig; a VII. osztályuak pedig február 1-től márczius 11-ig. Az előadásokat a rendes vasárnapi szüneten kívül más szünet nem zavarta meg. A VIII. oszt. tanulók osztályvizsgálata márczius 7-én volt; ugyanaz nap d. u. tartottuk meg az írásbeli mellőzésével a szóbeli érettségi vizsgálatot is. Az osztályvizsgálatot kielégítő sikerrel letett 2 tanulót, egyszerűen érettnek nyilvánítottuk és bizonyítványaikat 8-án délben kiadtuk. A VII. oszt. tanulók osztályvizsgálatát márcz. 11-én tartottuk meg s ennek eredménye alapján mind az 5 tanuló részt vehetett a 2304—918. eln. sz. Vkminiszteri r. alapján az ápril havában tartandó második tanfolyamon. A népf. szemlén alkalmasnak talált azon tanulók, akik a gimn. nem utolsó v. utolsó előtti évfolyamának voltak rendes tanulói, számszerint az V. osztályból 3, a VI. osztályból 1, az osztályozó értekezleten kielégítő osztályzatot nyertek.

II. Az ápril 1—28-ig szervezett második tanfolyam. A 7—1918. eln. sz. Vkminiszteri rendelet értelmében az 1899. és az előző években született s katonai szolgálatra 1917. október 15-én bevonult tanulók részére, hogy a folyó tanévet tanulmányaik szempontjából el ne veszítsék, tanfolyamot tartottunk, melyre a

2304—1918. eln. sz. min. r. alapján a megelőző tanfolyamon a VII. osztályt jó sikerrel végzett tanulók is felvétettek. Ezen tanfolyamnak a VIII. osztályban 13, a VII. osztályban 7 növendéke volt, akik szintén a rendes tanítási órákon látogatták a jóváhagyott tanmenet szerint az előadásokat. A VII. osztály osztályvizsgálata ápril 25-én d. e., a VIII. osztály d. u. és 26-án d. e. volt, az érettségi vizsgálatot pedig ápril 26-án d. u. és 27-én d. e. tartottuk meg. A VII. osztályosok kielégítő osztályzatot nyertek mindnyájan; a VIII. osztályosok közül 2 tanulónak a bizottság azt ajánlotta, hogy bár osztályvizsgálatuk sikerült, az érettségi vizsgálatról lépjenek vissza. Egy tanuló vissza is lépett, 1 beteg volt s így a szóbelire 11-en állottak, kik közül jól érett lett 2, egyszerűen érett 8, ismétlő vizsgálatra utasítottunk 1 tanulót.

III. *Május 1—28-ig szervezett harmadik tanfolyam.* Az 1374. igag. t. sz. a. közölt és 4280—1918. eln. sz. Vk. miniszteri rendelettel közvetlenül megküldött utasítás alapján az 1894—1899-ben született és az ápril havában tartott népfölkelési pót-szemlén alkalmasnak talált tanulók részére, mivel bevonulásuk jun. 1-ére halasztatott el, május 1—28-ig tartó tanfolyam tartását rendelték el, mely tanfolyamra felvehetők azon tanulók is, akik hosszabb katonai, illetőleg harctéri szolgálatot igazolnak és a f. évi áprilisi utolsó előtti osztályának előkészítő tanfolyamát sikerrel végzik, amennyiben az illetékes katonai hatóságtól a tanfolyamon való részvételre megfelelő szabadságot kapnak. Ezen tanfolyamra 4 tanuló jelentkezett, kik az áprilisi tanfolyamon jóváhagyott tanmenet szerint látogatták az előadásokat. A tanfolyam március 7-én kezdődött és 25-én ért véget. Május 25-én volt az osztály- és 27-ikén a szóbeli érettségi vizsgálat; a szóbeli érettségi vizsgálaton 9 tanuló állott vizsgálatra; még pedig a tanfolyamnak 4 rendes tanulója, 3 tanuló Vk. miniszteriumtól nyert engedély alapján, 1 tanuló, aki a VIII. osztályt rendesen végezte a VKM. engedélyével és végre 1 tanuló, aki az áprilisi tanfolyamon súlyos betegséget kapott szintén a VKM. engedélyével. Jól érett 3, egyszerűen érett 6 tanuló.

Gyógynövények gyűjtése. A VKM. miniszterium gyógy-növények gyűjtését rendelte el még az 1915—16. iskolai évben. A küldött u. n. : »Repülő lapok«-at és »Utmutatást« a gyűjtésre

vállalkozó tanulóknak megfelelő utasítás mellett kiosztottuk. A gyűjtést és a gyűjtött anyag szárítását, csomagolását az 1916. őszén bekövetkezett menekülés megzavarta; a gyűjtött anyag nagyrészen elpusztult s így újra kellett gyűjteni. Az ifjak az 1916—17. tanév tavaszi időszakában és az 1917—18. tanév őszén 47 kiló gyógynövényt gyűjtöttek, mely gyűjtés eredményét 7 posta és vasuti csomagban dec. és jan. havában a Hadsegélyző Hivatalnak elküldöttük.

A gyűjtésben kiváló eredménnyel és szorgalommal vettek részt: Gál Béla V. o. t., aki több mint 15 kiló gyógynövényt gyűjtött; továbbá Kápdebó Sándor (10 k.), Spanyol Pál, Drágomán Domokos, Csucsi Károly, Lántzky Sándor, Lázár Albert, Török Ádám, Szeles Andor, Katona Béla V. o., Tassaly János, Ferenczy János, Koronkay Ferencz, Balla Antal, Benedek Imre, Pál János, Gergely Viktor, Sinkovits Géza, Balló Gábor és Barkóczy Jenő IV. o. t., Bokor Zoltán, Péterfy Jenő és Oláh János II. o. tanulók.

A gyűjtés eredményéről és a gyűjtésben részvett tanulókról a Főtanhatósághoz jelentést tettünk.

A tanév folyamán érkezett főtanhatósági leiratok. 1. 6690—1917. püsp. sz. a. mivel a magánvizsgálatok tulságosan elszaporodtak, a folyamodványok szigorubb elbírálására hivatik fel a tanártestület.

2. 7289—1917. püsp. leirat elrendeli, hogy mivel az állam a családi pótlék kedvezményét a fizeteskiegészítésben részesülő tanárokra is kiterjesztette, a tanárok családi pótléka ügyében kimutatás terjesztessék fel.

3. 7086—1917. sz. püsp. leirat az intézetben a hadseregparancsnokság ittléte alatt felmerült hiányok és károk tárgyában.

4. 3232—1917. sz. püsp. leirat elrendeli, hogy a testgyakorlást pótló évközi kirándulások a folyó iskolai évben is szervezendők s erről jelentés teendő.

5. 7867—1917. püsp. sz. közli, hogy a háborus előadások tartására vonatkozó tervezet jóváhagyólag tudomásul vétetett.

6. 3373—1917. sz. főig. leirat az ifjuság katonai előkészítése tárgyában kiadott miniszteri rendeletre hívja fel a figyelmet.

7. 8733—1918. sz. püsp. leirat közli az 1917. évi Státusgyűlés határozatát a helyettesített tanárok díjazása tárgyában.

8. 106—1918. sz. püsp. sz. leirat az egészségügyi, anya- és csecsemővédelmi és gyermekvédelmi kérdéseknek a középiskolai tanításba való beillesztése tárgyában.

9. 157—1918. sz. püsp. leirat közli, hogy a nmgü miniszterium a bevonulás kedvezményét kiterjesztette a nem állami tanárookra és a várakozási időt a fizetési fokozatban 3 évre szállította le, továbbá államsegélyt utalványozott 1917. második felére.

10. 419. sz. főig. leirat közli, hogy a VKM. Hoprich Gyula magánvizsgálatát megsemmisítette és ismétlő vizsgálatot csak az 1918—19. tanév végén tehet.

11. 654—1918. sz. püsp. leirat közli, hogy a magánvizsgálatoknál megkövetelendő színvonal megtartására kellő gond fordítandó.

12. 1889—18. sz. püsp. leirat közli, hogy kirándulások alkalmával az ifjúságra nagy felügyeletet kell gyakorolni, nehogy az erdőkben tüzesetek keletkezzenek.

13. 1384—1918. sz. püsp. leirat közli a Vk. miniszterium rendeletét a tanévzárásra vonatkozólag.

III.

K i m u t a t á s

az igazgatóság kezelése alatt levő alapítványokról, alapokról és az intézet kebelében működő egyesületek vagyonáról az 1917—18. évi számadás szerint.

Keletkezés éve	A jutalomdíj alapítvány címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
	A) Jutalomdíj alapítványok.				
1880	1. Botta Györgyné-féle alapítvány.*				
	1	1400 K	névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadikölcs. kötv.	1365	—
	2	Készpénz maradvány és kamat		194	89
		Összesen		1559	89
		Álladék az 1917—18. isk. év végén		1559	89
1868	2. Simó-féle alapítvány.				
	1	Alaptőke 1917. jun. 30-án		135	27
	2	Kamat		4	70
	3	Jutalmazásra adatott		—	4
		Összesen		140	56
		Álladék az 1917—18. isk év végén		136	56
1885	3. Jánosy József-féle alapítvány.**				
	1	200 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os kötv.		195	—
	2	Készp. maradv. és kam. tőkésítve		107	59
		Összesen		302	59
		Álladék az 1917—18. isk. év végén		302	59

* Kamat csak akkor adható ki, ha a tőke az 1600 K-t elérte.

** A kamatok a tőkéhez csatolandók, míg az a 300 K-t elérte.

Keletkezés éve	A jutalomdíj alapítvány címe	Bevétel		Kiadás		
		K	f.	K	f.	
1886	4. Kovács Antal-féle alapítvány.					
	1	400 K. névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik. kötv.	390	—	—	—
	2	Kézpénz maradvány és kamat	97	99	—	—
	3	Jutalmazásra adatott	—	—	25	—
		Összesen	487	99	25	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	462	99	—	—	
1888	5. Daniel Gábor-féle alapítvány.					
	1	400 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os kötv.	390	—	—	—
	2	Kézpénz maradvány és kamat	76	89	—	—
	3	Jutalmazásra adatott	—	—	25	—
		Összesen	466	89	25	—
	Álladék az 1917—18 isk. év végén	441	89	—	—	
1891	6. Az 1889. és 1899-ben jubiláltak által a 25, illetve 35 éves találkozó emlékére tett alapítvány.					
	1	500 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os kötv.	487	50	—	—
	2	Kézpénz maradv. és kamat	147	74	—	—
	3	Jutalmazásra adatott	—	—	30	—
		Összesen	635	24	30	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	605	24	—	—	
1891	7. Laiber Antal-féle alapítvány.					
	1	Alaptőke 1917. jun. 30-án	315	63	—	—
	2	Kamat	11	43	—	—
	3	Jutalmazásra adatott	—	—	20	—
		Összesen	327	06	20	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	307	06	—	—	

Keletkezés éve	A jutalomdíj alapítvány címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1894	8. <i>Az 1904-ben jubiláltak által a 25 éves találkozó emlékére tett alapítvány</i>				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	216	51	—	—
	2 Kamat	7	64	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	7	—
	Összesen .	224	15	7	--
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	217	15	—	—
1896	9. <i>Gyertyánffy Albert- és Gábor-féle alapítvány.*</i>				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	290	67	—	—
	2 Kamat		315	—	—
	Összesen .	293	82	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	293	82	—	—
1904	10. <i>Erdélyi István-féle alapítvány.</i>				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	218	79	—	—
	2 Kamat		771	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	7	—
	Összesen .	226	50	7	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	219	50	—	—
1909	11. <i>Király Lajos tanár emlékére tett alapítvány.</i>				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	352	53	—	—
	2 Kamat		1245	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	10	—
	Összesen .	364	98	10	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	354	98	--	—

* Miután a tornatanítás szünetel, a kamatok a tőkéhez csatoltattak ezen tanévben is.

Keletke- zés éve	A jutalomdíj alapítvány címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1904	12. <i>Farczady K. Lajos-féle alapítvány.</i>				
	1 1000 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik kötv.	975	—	—	—
	2 Készpénz maradvány és kamat	263	96	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	30	—
	Összesen	1238	96	30	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	1208	96	—	—
1905	13. <i>Bálint Gábor-féle alapítvány.</i>				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	215	33	—	—
	2 Kamat	7	63	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	7	—
	Összesen	222	96	7	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	215	96	—	—
1905	14. <i>Török Albertné Zeyk Lenke-féle alapítvány.</i>				
	1 500 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik. kötv.	487	50	—	—
	2 Készpénz maradvány és kamat	52	36	—	—
	3 Segélyezésre kiadatott	—	—	30	—
	Összesen	539	86	30	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	509	86	—	—
1908	15. <i>Tamás Albert jub. alapítvány.</i>				
	1 600 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik. kötv.	585	—	—	—
	2 Készpénz maradvány és kamat	122	20	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	30	—
	Összesen	707	20	30	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	677	20	—	—

Keletkezés éve	A jutalomdíj alapítvány címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1908	16. Szabó Antal IV. oszt. tanuló emlékére tett alapítvány.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	104	83	—	—
	2 Kamat	3	65	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	3	—
	Összesen .	108	48	3	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	105	48	—	—
1913	17. Tamás Albertné és fia Andor emlékére tett alapítvány.*				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	372	89	—	—
	2 Kamat	13	13	—	—
	Összesen .	386	02	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	386	—	—	—
1898	18. Zálogk. int. és betéti ptár oszt. alap				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	1709	73	—	—
	2 Kamat	166	—	—	—
	3 Segélyezésre adatott	—	—	—	—
	Összesen .	1801	39	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	1761	39	—	—
1917	19. Szöllősi Samu jutalomd. alap.				
	1 Alaptőke 1918. jun. 30-án 1000 K névért. 6% hadik. kötvényben .	1000	—	—	—
	2 Kamat	30	—	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	30	—
	Összesen .	1030	—	30	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	1000	—	—	—

* 10 K kiadatik minden évben az alapítók által, de a kamatok a tőkéhez csatoltatnak.

Keletkezés éve	A jutalomdíj alapítvány címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f	K	f
1917	20. <i>Barcsay Károly és neje Hincz Karolina által Barcsay Béla emlékére tett jutalomdíj alapítvány.</i>				
	1 Alaptőke 1918. jun. 30-án 500 K névért. 6 ^o /o-os hadik. kötvény .	500	—	—	—
	2 Kamat	15	—	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	15	—
	Összesen .	515	—	15	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	500	—	—	—
1917	21. <i>A főgimn. tanárok és tanulók hadikölcsön jutalomdíj alapítványa.</i>				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án 1000 K névért. 6 ^o /o-os hadik. kötv.-ben .	1000	—	—	—
	2 Kamat	60	—	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	60	—
	Összesen .	1060	—	60	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	1000	—	—	—
1918	22. <i>Szombathalvy József és felesége homoródszentmártoni Biró Katalin-féle jutalomdíj alapítvány.*</i>				
	1 Alaptőke 10000 K névértékű 4 ^o /o os koronajáradék kötvény	10000	—	—	—
	2 Kamat	200	—	—	—
	3 Jutalmazásra adatott	—	—	200	—
	Összesen .	10200	—	200	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	10000	—	—	—

* Az alapítványi tőkét a városi pénztár kezeli s annak kamatai felerészben az alapító levél értelmében a ref. főgimn. illetik.

Keletkezés éve	Az alapok és az intézetben működő egyesületek vagyona címe	Bevétel		Kiadás		
		K	f.	K	f.	
1868	B) Alapok.					
	<i>1. Zene-alap.</i>					
	1	6000 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik. kötv.	5842	—	—	—
	2	Kézp. maradv. és kam. tőkésítve	2099	70	—	—
	Összesen .	7941	70	—	—	
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	7941	70	—	—	
1897	<i>2. Ifjúsági segélyző alap.</i>					
	1	700 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik. kötv.	682	50	—	—
	2	Kézp. maradv. és kam.	190	52	—	—
	3	Segélyezésre adatott	3	—	30	—
	Összesen .	873	02	30	—	
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	843	02	30	—	
1883	<i>3. Ifjúsági segélyző könyvtár.</i>					
	1	2000 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik. kötv.	1950	—	—	—
	2	Kézp. maradv. és kam. tőkésítve	692	94	—	—
		Összesen .	2642	94	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	2642	94	—	—	
1917	<i>4. Szöllösi Samu-féle ifj. segélyző könyvtár alap.</i>					
	1	2000 K névért. 6 ⁰ / ₀ -os hadik. kötv.	2000	—	—	—
	2	Kamat	60	—	—	—
	3	Segélyezésre adatott	—	—	60	—
	Összesen	2060	—	60	—	
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	2000	—	—	—	
1918	<i>5 Bálint Gergely volt kolozsi plebános-féle ifj. seg. könyvtáralap.*</i>					
	1	Alaptőke	400	—	—	—
		Összesen .	400	—	—	—

* Az alapot még nem kaptuk meg.

Keletkezés éve	Az alapok és az intézetben működő egyesületek vagyona címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1894	6. Butorrongálás.				
	1 700 K névért. 6 ^o / _o -os hadik. kötv.	682	50	—	—
	2 Készp. maradv. és kamat tőkésítve	179	62	—	—
	Összesen .	862	12	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	862	12	—	—
1893	7. Tintapénz.				
	1 700 K névért. 6 ^o / _o -os hadik. kötv.	682	50	—	—
	2 Készp. maradv. és kam. tőkésítve	163	98	—	—
	Összesen .	846	48	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	846	48	—	—
	C) Az intézet kebelében működő egyesületek vagyona.				
	1. Önképzőkör.				
	1 500 K névért. 6 ^o / _o -os hadik. kötv.	487	50	—	—
	2 Készp. maradv. és kam. tőkésítve	761	37	—	—
	Összesen .	1248	87	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	1248	87	—	—
1900	2. Kirándulási alap.				
	1 3000 K névért. 6 ^o / _o -os hadik. kötv.	2925	—	—	—
	2 Készp. maradv. és kamat tőkésítve	820	48	—	—
	Összesen .	3745	48	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	3745	48	—	—
	3. Mária-társulat.				
	1 400 K névért. 6 ^o / _o -os hadik. kötv.	390	—	—	—
	2 Készp. maradv. és kam. tőkésítve	86	24	—	—
	Összesen .	476	24	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	476	24	—	—

IV.

Az intézet felszerelése.

Tanári könyvtár. Könyvtárunk az elmúlt tanév folyamán ajándék, vétel, tagilletmény és az államsegélyből vásárolt munkák útján gyarapodott.

Értesítünk szükre szabott volta mellett is meg kell emlékeznünk egy nagylelkű ajándékról. Szombatfalvy Lajos, városunk nyugalmazott főkapitánya és intézetünk egykori növendéke több mint 1000 kötetből álló könyvtárát intézetünknek ajándékozta. Általános tájékoztatásul az ajándék becsét illetőleg legyen elég megemlíteni, hogy a magyar szépirodalomból Arany János, Eötvös József, Kisfaludy Sándor és Vas Gereben összes művein kívül Beniczky Lenke, Eötvös Károly, Herczeg Ferenc, Jókai, Jósika, Kemény Zsigmond, Mikszáth és Szomaházi is több kötetel vannak képviselve.

A külföldi szépirodalmat Shakspere összes művein és a Klaszikus regénytáron kívül Collins, Conan Doyle, Dumas, Hugó Viktor, Marlitt, Maupassant, Sienkiewicz, Werne és Zola képviselik több kötetel.

Hazai és külföldi szépirodalmat ad vegyesen az Egyetemes regénytár 118, és az Atheneum olvasótárának 15 kötete.

Az ismeretterjesztő művek közül legértékesebbek a Pallas nagy lexikona, Az Osztrák-Magyar monarchia írásban és képen, a Vadászati ismeretek kézikönyve, a Műveltség könyvtárának első fele, a Művészeti könyvtár 14 és a Klassiker der Kunst in Gesamtausgaben 23 kötete, Brehmtől az állatok világa, Graczától az 1848—49-iki szabadságharc, Kossuth iratai az emigráciából s több kötet Tóth Béla és Flammarion műveiből.

Az egész ajándék 533 mű 1063 kötetben 5825 K értékben. Mások ajándékaival együtt könyvtárunk ez uton 544 művel gyarapodott 1074 kötetben, 5873 kor. 70 fill. értékben.

Tagilletmények címén a gyarapodás 19 mű 22 kötetben 143 kor. 50 fill. értékben.

Vettünk 50 szépirodalmi (54 kötet) és 123 ismeretterjesztő művet (138 kötet) 1021 kor. 66 fill. értékben.

Könyvtárunk összes gyarapodása a fentiekből 736 mű 1288 kötetben, 7038 kor. 66 fill. értékben.

A mult és a jelen tanévben kiutalt 1000 korona államsegélyből vettünk 68 ismeretterjesztő és 82 szépirodalmi művet 150 kötetben, 838 kor. 40 fill. értékben. A fenmaradó összeget kötésre fordítjuk. *Dr. Dobos Ferenc*, a tanári könyvtár öre.

Az ifjusági könyvtár gyarapodása: 139 kötet és 1 folyóirat 291 korona 60 fillér értékben.

Fizikai szertár. Az iskolai szertár részére a lefolyt tanévben szereztünk két egyenlő hangolásu hangvillát és egy koherert 100 korona értékben.

Éremgyűjtemény. A főgimnázium értékes éremgyűjteménye az oláh invázió idején teljesen megsemmisült. Ezen gyűjtemény beállításához Pál Gyula homoródoklándi tak.-pénztárnok úr szives volt mintegy 30 drb ezüst pénzt ajándékozni az intézetnek az ellenséges államok pénzeiből, amely pénzek alapjául szolgálnak az újból létesítendő gyűjteménynek.

Rajzszerár. A román invázió következtében a rajzszerár felszerelése nagy kárt szenvedett. A szerár értékesebb, szebb tárgyai eltűntek, a megmaradtak egy része hasznavehetetlen állapotba került. A meglevő tárgyak új leltározása folyamatban van, álladéka még meg nem állapítható. A két utolsó tanév folyamán beszereztünk 14 drb nagyméretű geom. testet és 3 drb használati tárgyat, melyeknek összértéke 340 korona. A szerárt gyarapították még ezidén Miklós I. II. o. t. 1 drb régi könyvvel, Benedek I., Botár G. II. o. t. 1—1 geom. testtel, Sándor J. II. o. t. 1 drb székely kancsóval és Sprencz J. II. o. t. 1 drb berámázott lepkével.

A rajzszerárral kapcsolatosan *régiség gyűjteményt* ezidén a

következők gyarapították: Dézsi Endre II. o. t. 1 drb gyújtó bombával (találta az Erzsébet szálloda kertjében). Bokor Z. II. o. t. 2 drb szuronnyal és 1 drb gránát hüvellyel (találta a Maros mentén), Szeles I., Benedek I., Botár G. II. o. t. román tölténytartók és töltényhüvelyeket hoztak (találták a város határában ásott fedezékekben.) Soó K. elem. isk. t. 1 drb román eltört bajonettet, 1 drb sarkantyút és számos töltényhüvelyt adott a szertárnak (találta a Farczád feletti román fedezékekben.) Pál Gyula oklándi pénztárnok úr szíves volt 1 drb román ágyútengelyt több gránát darabot és srappell hüvelyt küldeni, melyek a románokkal való harcok idejéből valók és az oklándi határban találtak.

Spanyár Pál szertárőr.

V.

Végzett tananyag.

A középiskolai tantervben megszabott tananyagot az utasítások és az állandó tanmenet alapján végeztük el.

Az olvasmányok a következők voltak:

Magyar nyelv.

I. osztály. Kk.: Bartha József dr.: Magyar nyelvtan VI. jav. kiadás; Prónai Antal dr.: Magyar olvasókönyv IV. kiadás. Heti 5 óra. — Olvasmányok: A) *Prózaik*: A jávorfáról. Az okos leány. A jótanácsok. A kivánságok. A farkas és a róka. A halál és a vénasszony. János vitéz. Népmondák Krisztus kinszenvedéséről. Phrixos és Helle. Orpheus és Eurydike. Attila, Isten ostora. A catalaunumi csata. Attila Itáliában. Attila halála és birodalmának bomlása. A fehér ló mondája. Lehel kürtje. Botond.

Szent István király. Szent Imre herceg. Szent Gellért. László Európa vezére. Az öreg portás. B) *Költőiek*: A haza. Csatadal. Fekete kenyér. Füstbe ment terv. Az árva leány. Nyelvtan. Az egyszerű mondat és nemei. A mondat és beszédrészek. Helyes írás. 2 hetenkint egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Szabó János*.

II. osztály. Magyar. Könyvek: Prónai Antal dr.: Magyar olvasókönyv. Bartha József dr.: Magyar nyelvtan és Olvasókönyv. A) *Prózaik*: A fiatal daru. A kecskekörmök. A lietavai csata. A kolozsvári bíró. Világos vára. Bandi. A magyar kereszties hadjárat. A tatárok és betörésük. Hunyadi János. B) *Költőiek*. Diósgyőr. A vámosújfalusi jegyző. Mátyás király Gömörben. Boldogasszony anyánk. Szent Erzsébet betege. Könyv nélkül: Boldogasszony anyánk. Hazámban. A jó öreg korcsmáros. Távolból. Szózat. Hymnus. A magyar nyelv. Nyelvtanból: Az összetett mondat és fajai. Hangsúly és szórend. Ige- és névszóképzés. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Szász József*.

III. osztály. Kk.: Bartha J. dr. Magyar nyelvtan és Prónai A. dr. Magyar olvasókönyv a III. o. számára. Heti 4 óra. A) *Prózaik olvasmányok*: 1. Elbeszélések, rajzok: A garabonciás diák. Mit csinál a golyó? Kedves atyafiak. Az utolsó szó Istenhez. Az öregek. A Tisza. A szovátai berbécsek. A »királyné szoknyája.« 2. Elbeszélések a magyar történelemből: A mohácsi ütközet. A kőszegi hősök. Buda elfoglalása. Az egri hősök. A szigetvári vértanúk. Pázmány Péter. Zrínyi, a költő halála. Buda visszafoglalása. II. Rákóczy F. felkelése. 1848. márc. 15. B) *Költőiek*: A fülemile (Arany). Egy falusi nótáriusnak budai utazása (Gvadányi J.). Mohácsi dal (Kisfaludy K.). Szondi (Czuczor G.). Rákosi szántó a török alatt (Kisfaludy K.). Esztergom megvételeéről. Őszi harmat után. Hymnus (Vörösmarty). Családi kör (Arany). Fiamnak (Arany). Imakönyvem (Reviczky Gy.). Kis gyermek halálára (Vörösmarty). Fohászkodás (Berzsenyi). A hazáról (Tóth K.). Stella Maris (Endrődi S.). C) *Könyv nélkül*: A fülemile. Hymnus. Családi kör. Fiamnak. Kis Gyermek halálára. A hazáról. Stella maris. D) *Magánolvasmányok*: Elbeszélések a görög történelemből: A marathoni csata. A thermopylai csata. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanár: *Fazakas Gáspár*.

IV. osztály. K. k.: Bartha József dr. és Prónai Antal dr.: Stilisztika. Havonkint két-, felváltva házi és iskolai dolgozat. Tananyag a tanterv szerint. Iskolai olvasmányok a könyvben levő mesék, példák, anekdoták, leírások, erkölcsrajzok, jellemzések és költemények. Arany János »Toldi«-ja bő magyarázatokkal. Házi olvasmányul: Toldi estéje, Első lopás. Mátyás diák. *Könyvnélküli*: Az elhagyott anya. A gólyához. Az alföld. István öcsémhez. Szózat. Himnusz. Toldi F. éneke. Tanár: *Frölich Ottó*.

V. osztály. Olvasmányok: Jókai: A Tisza áradása, Kemény Zs.: Id. Wesselényi Miklós báró, Fraknoi: Pázmány, mint szónok, Alexander B.: Mátyás király szobra Fadrusztól, Mikszáth: Drégely, Salamon F.: Hazánk pusztulása a török időkben, Pázmány: Mint kell Isten ígését gyümölcsösen hallgatni, Kossuth beszéde a haderő megajánlása ügyében, Deák felirati javaslata, Vaszary Kolos milleniumi beszéde, Bartha M.: A kereszt jelentősége. *Könyvnélküli*: Arany: Szondi két apródja, Mátyás anyja, Szibinyáni Jank.

VI. osztály. Olvasmányok kapcsolatosan az elméletileg tárgyalt költői műfajokból. *Könyvnélküli*: Kádár Kata, Arany J.: Ágnes asszony, Walesi bárdok.

VII. osztály. Magyar. Tankönyv: Prónai Antal dr.: A magyar irod. története olvasókönyvvel. I. rész. Olvasmányok: A tankönyvben közölt prózai és költői olvasmányokon kívül Zrinyi Szigeti veszedelme és Katona Bánkja. *Könyvnélküli*: A halotti beszéd. Boldogtalan vagyok. Bujdosó Rákóczy. Himnusz. Fohászkodás. A magyarokhoz. Házi olvasmányok: Legendák. Himnuszok. Tinódi Cronica-ja. Balassi költeményei. Pázmány Kalauza. Mikes levelei. Gyöngyösi Murányi venussza. Kurucköltemények: Dugonics Etelkája. Csokonai Dorottya. Berzsenyi ódái. Havonkint egy házi írásbeli dolgozat. Tanár: *Szász József*.

VIII. osztály. Magyar. Tankönyv: Prónai Antal dr.: A magyar irod. tört. olvasókönyvvel. II. rész. Olvasmányok: A tankönyvben közölt prózai és költői olvasmányokon kívül Vörösmarty Zalán futása és Madáchnak Az ember tragédiája. *Könyvnélküli*: Szép Ilonka. Szózat. Végredelet. A székelyek. Szeptember végén. Fiannak. Isten. Házi olvasmányok: Hitel. Csalódások. Két szom-

szédvár. Jósiká kiválóbb regényei. A falu jegyzője. A rajongók. Vörösmarty, Petőfi, Arany, Tompa költeményei. Arany balladáit, Buda halála. Az új földesúr. Havonkint egy házi írásbeli dolgozat.

Tanár: Szász József.

Latin nyelv.

I. osztály. Heti óraszám 6. Olv. könyv: Fodor—Székely: Liber Sexti I. r. Olvasmányok I—XXIII. latin és magyar szöveg fordítása. Havonkint 2 írásbeli dolgozat. Tanár: Szabó János.

II. osztály. Latin Tankönyv: Fodor—Székely: Liber Sexti I. rész. olvasmányok: A) *Prózaik*: Az I—IV., VII—IX., XV—XVII., XXII., XXVI., XXVIII., XXX., XXXIII. sz. latin és 1—5., 7—9., 15—17., 19., 22., 26., 28., 30. és 33. sz. magyar olvasmányok. B) *Költőiek*: Az V., X., XIX. sz. latin olvasmány. Könyv-nélküliek: A költői olvasmányok, nyelvtanból: Szenvedő, álszenvedő, féligálszenvedő, körülírt, rendhagyó hiányos igék ragozása; az igék averboi. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat.

Tanár: Szász József.

III. osztály. Kk. »Liber Sexti« II. része. Dr. Fodor és Dr. Székely. Heti óra 5. A) *Prózaik olvasmányok*: Liviusból: Horatii et Curiatii. Brutus. Primi consules. Horatius Cocles. Mucius Scaevola. Menenius Agrippa. Marcus Coriolanus. Capitolium liberatum. B) *Költőiek*: Phaedrus meséiből: Ranae regem petierunt. Vacca, capella, ovis et leo. Cervus ad fontem. Leo senex, aper, taurus et asinus. Rana rupta et bos. Vulpes et ciconia. De vulpe et uva. De vitiis hominum. Lupus et agnus. Vulpes et corvus. B) *Könyv-nélkül*: Brutus. Cervus ad fontem. Rana rupta et bos. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat. Tanár: Fazakas Gáspár.

IV. osztály. Kk. »Liber Sexti« II. rész. Dr. Fodor és Dr. Székely. Heti óraszám: 5. A) *Költőiek*: Ovidius műveiből: Quattuor aetates. Diluvium. Daedalus et Icarus. Philemon et Baucis. Midas. B) *Prózaik olvasmányok*: C. J. Caesar: »Commentarii de bello Gallico« c. műveiből: Descriptio Galliae. Caesárnak a helvétek ellen viselt háboruja. C) *Könyv-nélkül*: »Quattuor aetates«

ből 25 sor. De Orgetorige. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanár: *Fazakas Gáspár.*

V. osztály. Tk. Szemelvények Ovidiusból dr. Cic. De imp. Gnaei Pompei egészen. Csengeri J. Ovidiusból: 1. 2. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 35.

VI. osztály. Kk. Szemelvények P. Vergilius M. Aeneiséből. Cserép J. dr. — Szemelvények T. Livius Római Történetéből. Kalmár Elek. Régiségtan. Horváth dr. Heti óraszám: 5. A) *Költői olvasmányok*: Aeneis I. énekéből 1—156. sorig. Aeneis II. éneke. B) *Prózai olvasmányok*: Livius XXI. könyvéből: A II. pún háboru előzményei és Hannibal jelleme. A római hadüzenet. Hannibal az Alpokon. XXII. könyvéből: Trasumennus. Cannae. C) *Cursiv olv*: »Fabius Cunctator« c. fejezetből szemelvények. D) *Könyv nélkül*: Aeneis II. énekéből: 25 sor és a szövegben előforduló közmondásszerű sorok. A római hadüzenet. Kéthetenként egy isk. írásbeli dolgozat.

VII. osztály. Könyvek: Cicero: In Catilinam; Sallustius: De bello Jugurthino; Vergilius: Aeneis; Cserép: Római régiségek. Olvasmányok: A) Prózaiak: Az In Catilinam I. beszéde és a De bello Jugurthino bő szemelvényekben a tartalmi részek áthidalásával. B) *Költőiek*: Az Aeneis VI. éneke a tankönyvben közölt szemelvényekben. A római irod. történet és idevonatkozó régiségek. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Szász József.*

VIII. osztály. Kk. Szemelvények Horatius műveiből. Wirth. Szemelvények Tacitus műveiből. Gyomlai. Heti óraszám: 4. A) *Költői olvasmányok*: Hor. Carminum: I. 1., 3., 4., 14., 31.; II. 3., 10., 14., 18.; III. 1., 2., 30.; III. 7. — Carmen saeculare. — Epodon lib. 2., 7. — Satirarum lib. I. 1. Epistolarum lib. II. 3.: Epistola ad Pisones. B) *Prózai olvasmányok*: Annalesből: Bevezetés. Augustus trónrajutása. A trónöröklés ügye. A közvélemény nyírányulásai. Augustus halála. Tiberius trónralépte. Agrippa P. meggyilkolása. A rómaiak és Tib. magatartása. — Germanicus. A germaniai legiók lázadása. Germanicus 16 évi hadjárata a germanok ellen. C) *Magánolvasmány*: A tűzvész Rómában. A keresztények üldözése. D) *Könyv nélkül*: Hor. Carm. I. 4. és Tacit-

tusból a bevezetés az Annalesekhez. Két hetenként egy isk. írásbeli dolgozat. Tanár: *Fazakas Gáspár.*

Görög nyelv.

V. osztály. Tk. Mayvald Józseftől. Olvasmányok: 1., 3., 5., 13., 31., 35., 39., 41., 43., 47., 49., 51., 66., 67., 71., 72.

VI. osztály. Tk. Mayvald József dr.-féle. Fordítások az Olvasókönyvből: Xenophon élete; Dareios végső intézkedései; Kiprosz Sardesbe vonul; Hellének lázongása; Klearebos két beszéde; Kyrosz beveszi a Syriai szorosokat; Hadi szemle éjjelkor; Kyrosz csatára készül. A hellének győzelme. Az Anthologia egészen.

VII. osztály. Tk. Kempf József Iliása. Hom. Iliása. I. egészen. II. 250. Hérodotoszból: Kambyzes Aegyiptomban, Dareios királlyá választása, Marathonból és Thermopylaiból 6—6 fejt.

VIII. osztály. Sop. Antig. 800 sor. Csengeri J. dr. jegyzetes kiadása. Hom. Odys. I. 250 sor.

Német nyelv.

III. osztály. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasó és gyakorló könyv teljes nyelvtannal I. rész. Heti 4 óra. Havonként majd két hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A nyelvtannal kapcsolatosan elvégzett 27 gyakorlaton kívül A) Prózáiak: Die Schule, Das Haus, Der menschliche Körper, Das Familienleben, Der Tod Johannes des Täufers. B) Költőiek: Im Namen Gottes, Gott ist ewig, Mein Vaterland, Gott und die Eltern.

IV. osztály. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasó és gyakorló könyv teljes nyelvtannal II. rész. Heti 3 óra. Havonként majd kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A nyelvtannal kapcsolatosan elvégzett 14 gyakorlaton kívül. A) Prózáiak: Die Boten des Todes, Die Treue, Das wohlfeile Mittagessen, Der Greis und der Jüngling, Unser König und die ungarischen Studenten. B. Költőiek: Die Kapelle, Das Amen, der Stein.

V. osztály. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasókönyv és Német stílus gyakorlatok: Heti 3 óra. Havonként egy majd

két hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Olvasmányok : A) Prózaik : Die Teufel auf der Himmelsweise, Der Stelzfuss, Die Freunde in der Not, Unser Zugvögel in der Fremde, Betrachtungen über ein Vogelnest, Münchhausens wunderbare Abenteuer, Die Familie im heroischen Zeitalter (házi olvasmány) Die olympischen Spiele (h. olv.). A két eke, A denevér, A vadkecske és a szőlőtőke. A méh. A galamb, Demosthenes kitartása. B) Költőiek : Der gute Kamerad, Der Schatzgräber, Der Schiffbruch, Der reichste Fürst, Die Mutter lag ein Totenschrein. Preis des Schöpfers.

VI. osztály. Tankönyv : Orosz Alajos : Német olvasókönyv és Német stílus gyakorlatok : Heti 3 óra. Havonként majd kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Olvasmányok : A) Prózaik : Trinkspruch des deutschen Kaisers. Leonidas. Die öffentlichen Spiele in Rom. Wiege und Sarg. Die moralischen Folgen des Alkoholum. Die Posaune des Gerichtes. Ein Sonntagmorgen auf dem Meere (házi olvasmány.) Das Rittertum im Mittelalter (m. h. olvasmány.) Atilla és Leó pápa, Lehel kürtje, Egy vizcsepp vándorlása, A régi germánok házi élete. B) Költőiek : Der Sänger, Die Schatzgräber, Der Ring des Polykrates, Erlkönig, Die Bürgerschaft, Die Sonne bringt es an den Tag.

VII. osztály. Heti 3 óra, egész évben. Szöveg : Goethe : Hermann und Dorothea I. és II. ének. Nibelungenlied (Prosamhalt und Auswahl: Siegfrieds Tod). Parsival (Inhaltsangabe). Lohengrin (Inhalt.). Minna von Barnhelm (Inhalt.). Egész évben 5 dolgozat. Kézikönyv : Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, V. rész : Miklós Ferenc : Irodalomtörténeti rész.

VIII. osztály. Heti 2 óra, egész évben. Szöveg : Goethe : Wanderers Nachtlied I., II. Erster Verlust. Mignon. Beherzigung. Der König in Thule. Gretchen am Spinnrad. Eine Römische Elegie. Faust (Prosa). Schiller : Dithyramb. Die Theilung der Erde. Das Lied von der Glocke. Lied des Fischerknaben. — Uhland : Die Kapelle. Der gute Kamerad. Ständchen. — Heine : Lieder 1—4. Loreley. Belsazar. — Lenau : Die drei Zigeuner. — Egész évben 5 dolgozat. Kézikönyv : Radványi Theophil : Német irodalmi olvasókönyv.

Magyar írásbeli tételék a négy felső osztályban.

V. osztály. 1. A székely földmivelő. 2. A megélhetés háboru okozta nehézségei. 3. Athén szerepe a görög-perzsa háboruk történetében. 4. Toldi alakja a Toldi estéjében. 5. Gondolatok a feltámadás ünnepén. 6. Beszéd a hazáért elesettek sirjánál. 7. Egy menetzászlóalj elindulása.

VI. osztály. 1. Próza és a költészet közötti különbség tárgyban és alakban. 2. A tragikum a Kádár Kata című népballadában. 3. A keresztes háboruk jelentősége. 4. Az éposz jellemző sajátságai. 5. A lelkiismeret Arany balladáiban. 6. A korrajz — Az új földesurban. 7. Székházy és Perföldy.

VII. osztály. 1. Nemzetünk műveltségi képe a kolostori irod. korában. 2. Pázmány Péter mint hitvitázó. 3. A Zrinyiasz és a Murányi Vénusz. 4. Csokonai Dorottyája. 5. A felújulás korának műveltségi képe. 6. Bánk bán jelleme.

VIII. osztály. 1. Széchenyi írói tulajdonságai. 2. Vörösmarty eposzai. 3. A célzatosság Eötvös regényeiben. 4. Arany elbeszélő költészete. 5. Madách: Az ember tragédiájának esztetikai méltatása.

VI.

Tanári kar.

1. Tamás Albert, világi; a főgimnázium igazgatója; okl. tanár a természettan-, vegytan- és tornából; tanította a természetrajzot a IV., V., V. osztályban. Heti óráinak száma 9. Tanít 35 év óta.

2. Bodosi Lajos r. tanár, nyugdíjban.

3. Daróczi János r. tanár, nyugdíjban.

4. **Biró Lajos**, világi; okl. tanár a magyar és latin nyelvből. A mozgósítás óta katonai szolgálatot teljesít. Tanítási éveinek száma 16.

5. **Dobos Ferencz dr.**, világi; okl. tanár a történelemből és földrajzból; a történelemnek a IV., VI. VIII., a görög-pótlónak az V., VIII., a magyar nyelvnek az V., VI. osztályban rendes tanára; a tanári könyvtár őre. Heti óráinak száma 20. Tanít 13 év óta.

6. **Embery Árpád**, világi; okl. tanár a latin- és görög nyelvből; tanította az V., VI., VII., VIII. oszt. a görögöt és VIII. oszt. bölcseletet, V. oszt. latint. Heti óráinak száma 24. Tanít 32 év óta.

7. **Fazakas Gáspár**, erd. egyházmegyei áldozó pap, ifjúsági exhortator; okl. tanár a magyar- és latin nyelvből; a magyar nyelvnek a III., a latin nyelvnek a III., VI., VIII. osztályban rendes tanára; az alsó oszt. tanulók exhortatora. Heti óráinak száma 22. Tanít 18 év óta.

8. **Frölich Ottó**, világi; okl. tanár a földrajzból és történelemből; II. oszt. földrajz, IV. oszt. magyar nyelv, III. V. VII. oszt. történelem. V., VII. oszt. görög-pótló rendes tanára. Heti óráinak száma 20. Tanít 14 év óta.

9. **Gáspár Balázs**, r. tanár, nyugdíjban.

10. **György Imre**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból; a tanári értekezletek jegyzője; tanította a mennyiségtant a II., IV., VI., VIII. osztályban, a természettant a VIII. osztályban és a földrajzot az I. osztályban. A VIII. osztály főnöke. Heti óraszám 20. Tanít 4 év óta.

11. **Jaklovszky Dénes**, világi; okl. tanár a latin- és görög nyelvből, okleveles gyorsírás tanár, tartalékos m. kir. honvédfőhadnagy. Hadbavonult.

12. **Jancsó Béla**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból; tanította a mennyiségtant az I., III., V. és VII. osztályban, fizikát a VII. osztályban és a földrajzot a III. osztályban. A VII. oszt. főnöke. Heti óráinak száma 19. Tanít 10 év óta.

13. **Jánosz Péter**, r. tanár, nyugdíjban.

14. **Khell István**, világi, id. h. tanára a magyar és német nyelvnek. Hadbavonult.

15. **Kulcsár Ferencz**, világi; okl. tanár a vegytan, természetrajz- és földrajzból. A természetrajzi és vegytani szertár őre. Hadbavonult.

16. **Pavek Rezső**, világi, a magyar- és német nyelv helyettes tanára. Hadbavonult.

17. **Spanyár Pál**, világi; okl. tanár a szabadkézi- és mérési rajzból; a módszeres értekezletek jegyzője; tanította a rajzó geometriát az I—IV-ig, a szabadkézi rajzot az V—VIII-ig, a természetrajzot a II. osztályban, a rajzszerár őre. Heti óráinak száma 19. Tanít 20 év óta.

18. **Szabó Ferencz**, világi. okl. tonatanár; a tornaszertár őre. Hadbavonult. Olasz hadifogságban.

19. **Szabó János**, erd. egyházmegyei áldozó pap; a vallás-tannak I., VI—VIII. osztályban okleveles rendes tanára. Helyettesítés útján tanította a magyar- és latin nyelvet, valamint a természetrajzot az I. osztályban heti 13 órában. A felsőbb osztályosok exhortátora. Heti óráinak száma 21. Tanít 12 év óta.

20. **Szász József**, világi; okl. rendes tanár a magyar- és latin nyelvből; a II. oszt. főnöke, az ifjusági könyvtár őre s az önképzőkör vezetője. Tanította a latin nyelvet a II. és VII., a magyar nyelvet a II., VII. és VIII. osztályban, heti 22 órában. Tanít 11 év óta.

21. **Varga Sándor**, r. tanár, nyugdíjban.

22. **Imreh Domokos dr.**, világi; vármegyei közkörházi igazgató főorvos; az egészség-tannak a VII. osztályban okl. rendes tanára, heti 2 órában. Iskolai orvos. Tanít 15 év óta.

23. **Gergely János**, görög kath. magyar esperes, mint óraadó tanította a vallástant a II., III., IV. és V. osztályban, heti 8 órában.

24. **Bakóczy Károly**, ref. főgimn. rendes tanár mint óraadó tanította a német nyelvet a VII—VIII. oszt.-nak heti 5 órában.

25. **Adriányi Géza**, helybeli ág. hitv. ev. lelkész mint óraadó tanította a német nyelvet a III—VI. oszt.-nak heti 13 órában.

Intézeti alkalmazottak. *Könczey* István fűtőházi- és vízvezetéki szerelő, hadbavonult, orosz hadifogságban; *Ilyés* Alajos és *Ilyés* Lajos iskolaszolgák; utóbbi hadbavonult.

A tanárok társadalmi és irodalmi működése.

1. **Biró Lajos**, m. kir. honvéd főhadnagy, a két Signum Laudis és a Károly-csapat kereszt tulajdonosa. A kolozsvári honvédkerület parancsnoksága 1917. december havában megbizta a m. kir. 24. honv. gyalogezred történetének a megírásával. A honv. miniszter rendelete alapján a mezőtúri ref. főgimnáziumban jan. és február havában a következő előadásokat tartotta: 1. A világháboru oka és célja. 2. Szemelvények a székely katona háborus dalaiból. A fizika és kémia szerepe a világháboruban. 4. A hadseregszervezés rövid áttekintése. 5. A katona legdrágább kincse. (A használatban levő fegyverek ismertetése.). 6. Harctéri szolgálat. 7. A katonai térképek ismertetése. — Az Udvarhelyi Híradóban a következő cikkei jelentek meg: Az elesett hősök emlék-ünnepén, Tartsd meg Isten a királyt, A Vas-székely szobránál, Irodalmi kör Székelyudvarhelyen, Diákhősök. — »Visszaemlékezéseim« címen megírta Kézdivásárhely város társadalmi és közművelődési viszonyait az 1900-as évek elején. Megjelent a Székely Ujságban.

2. **Embery Árpád**, a helybeli ref. kollegiumban helyettesítette a görög nyelvi tanszéket heti 6 órában. Udvarhelyvármegye törvényhat. és Székelyudvarhely város képviselőtestületének virilis tagja; egyháztanácsos és iskolaszéki tag; az erd. róm. kath. irodalmi társulatnak, az udvarhelymegyei gazdasági és közművelődési egyletnek választmányi, az országos tanáregyesületnek rendes, a székely dalárdának, a patronage egyletnek, az iparos-önképzőkörnek pártoló és a népnevelési egyesületnek választ-

mányi tagja; a városi tisztviselői körnek örökös, a vármegyei vadásztársaságnak választott elnöke; az állami tisztviselők országos egyesülete helyi körének választmányi tagja; a Vas-székely bizottság titkára; a székelyudvarhelyi róm. kath. egyházközség státusgyűlési képviselője; volt országgyűlési képviselő. Cikkei, versei és alkalmi költeményei a Közművelődés-ben és az Udvarhelyi Híradó-ban jelentek meg. Szabadelőadást tartott jótékony estélyeken és a szociális Misszióban.

3. **Frölich Ottó**, egyháztanácsos, iskolaszéki tag. Udvarhelyvármegye törvényhatóságának tagja, státusgyűlési képviselő.

4. **Jancsó Béla**, egyháztanácsos, iskolaszéki tag.

5. **Szász József**, a helyi m. kir. áll. agyag- és kőipari szakiskola magyar nyelvi és történelmi óraadó tanára s ifj. önképző-körének vezetője. Mint a »Vas-Székely szobor ünnepség előkészítő hivatal«-nak titkára részt vett a szobor ünnepség előkészítő munkálataiban. Ünnepi beszédet mondott a főgimnázium Erzsébet- és Zita születésnapjára és az áll. kő- és agyagipari szakiskolában nov. 19-én s ápr. 11-én. Háborus előadást tartott a főgimn. I—II. oszt. számára 3 órában. Szindarabban, illetőleg 2 mesével közreműködött a Vörös Kereszt-egyesület és Szociális Misszió-társulat jótékonyági előadásain s utóbbinak estjén felolvasást tartott a nők választójogáról. Vezető- és egyéb cikkeket közölt s a »Szinházi rovat« vezetője volt az Udvarhelyi Híradó-ban. Nekrológot irt az Értesítő-be az intézetünkben járt s a harctereken elesett ifjakról.

6. **Spanyár Pál**, egyháztanácsos, iskolaszéki tag, a székelyudvarhelyi kir. törvényszék állandó irázzakértője. Rajzolt a »Zászlónk« c. ifj. folyóiratba. Diszokleveleket festett Székelyudvarhely város díszpolgárai részére. Tanított g. p. műv. rajzot a ref. kollegiumban.

7. **Tamás Albert**, Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselőtestületének tagja; státusgyűlési képviselő, iskolaszéki tag és az egyházközség pénztárosa.

VII.

Az ifjuság érdemsorozata.

G. k. g. kath. = görög katolikus, g. kel. = görög keleti, ref. = református, ág. ev. = ágostai evangélikus, unit. = unitárius, ism. = ismétlő, mgnt. = magántanuló.

I. osztály.

Jeles: Baricz Ödön, Farkas Antal, Mihály Erzsébet mgnt., Petres István, Vitéz József.

Jó: Arnold László, Bakó Imre, Biró Andor, Bokor Jenő, Csiki Albert, Dóczy Lajos, Derzsi Béla, Donáth Lajos, Dénes Lajos, Egyed Máté, Erdély Károly, Gaál Tamás, Gábos Lőrinc, Kabdebó András, László János, Majthényi István ref., Olasz Antal, Ráduly Lajos, Sebestyén Dénes, Szász Antal, Tassaly Andor, Thott Jenő, Tornai Árpád, Török Bálint, Veress Béla, Viola Sándor.

Elégséges: Barta Miklós, Bencze Gyula, Boér István g. kath., Bálint Géza, Czimmermann Lajos, Dragomán Sándor, Donáth Gábor, Dézsy Balázs, Gál Lajos, Galther András, Hozó Emil, Izsák János, Kristó Antal, László Kálmán, Máthé Sándor, Miklós Károly, Nagy Imre, Szabó Ferenc unit., Szentes József, Timár Kornél mgnt. g. kel., Vágási Domokos, Zsombori Dénes.

Egyből elégtelen: Biró Andor, Barkóczy Dénes, Mátyás Gergely, ifj. Sándor Dénes, id. Sándor Dénes, Soó János, Zsarnóczky Gyula.

Kettőből elégtelen: Darvas Nándor, Horváth József, mgnt. ism., Sándor Ferenc, Simó Sándor, Szabó Jenő.

Több tárgyból elégtelen: Ágoston Albert, Barabás Béla, Ferenczy Károly, Orbán Balázs, Szilágyi Ferenc, Török Dénes. Összesen 71.

II. osztály.

Jeles: Benedek Imre, Keith Ferenc, Péterffy Jenő.

Jó: Bokor Zoltán, Botár Géza, Oláh János, Szeles Jenő, Székely Árpád, Török János, Ürmösi Árpád.

Elégséges: Arnold Gusztáv, Balásy Sándor, Elekes Béla, Jakab Lajos, Kajcsa Ferenc, Kéray Ferenc, Köpeczi János, Lőrincz József mgnt., Miskolczi Mátyás, Silló Géza, Sprencz Jenő, Szabó Andor, Timár Kornél g. kel., Veres Imre.

Egyből elégtelen: Sándor Imre, Sándor János.

Kettőből elégtelen: Bucsi József, Kosza Ferenc.

Több tárgyból elégtelen: Biró Nándor, Dézsy Endre, Keresztély Jenő ref., László Domokos, Pál Géza, Sánduly Lajos, Schwarczenberger Imre. Összesen 35.

III. osztály.

Jeles: Biró András, Márton András.

Jó: Bauer József, Ferencz Lajos, Galter Sándor, Gál J. Endre, Lőrincz József, Péterffy Béla, Szabó János unit., Zöldág József.

Elégséges: Barkóczy Béla, Csergőfi Sándor, Dizmacsek Lajos, Donáth Pál, Izsák Dénes, Karaba Emil g. kath. mgnt., Máthé János unit., Mihalovits Gusztáv ism., Miklós József, Pék István, Regéczy Károly, Román Tibor, Tamás Jenő, Thott Károly, Winter Pál.

Egyből elégtelen: Csiki Gergely, Derzsi Mózes, Fábrián Ferenc, Fülöp Lajos, Schüle András.

Kettőből elégtelen: Barabás Ferenc ism., Bogyó János, Bokor János, Kovács Lajos, Márton Pál.

Több tárgyból elégtelen: Balázs Ignác, Barabás Jenő ism., Orbán Balázs. Kimaradt: Biró József. Összesen 39.

IV. osztály.

Jeles: Ferenczy János ref., Pál János, Tassaly János.

Jó: Keserü Kálmán, Orbai Károly, Barabás György.

Elégséges: Balla Antal, Beldovits Emil, Benedek Imre, Boér János g. kath., Gergely Viktor, Karaba Emil g. kath., Nagy László, Ráduly György g. kath.

Egyből elégtelen: Koronkai Ferenc, Reck Jenő.

Kettőből elégtelen: Jankovits Géza, Medgyesi Antal, Sinkovits Géza.

Több tárgyból elégtelen: Barkóczy Jenő.

Vizsgálattal maradt: Balló Gábor.

Kimaradt: Binder István ág. ev., Felényi Gusztáv, Keresztesy Albert.

Meghalt: Kakasi Dénes. Összesen 25.

V. osztály.

Jeles: Dragomán Domokos, Gál Béla, Mihály László, Spányár Pál.

Jó: Barabás György, Bokor Vidor mgnt., Elekes Dénes, Fábián István, Fekete József, Kabdebó Sándor, Lázár Albert, Páll Sándor.

Elégséges: Barabás Antal, Csucsi Károly, Katona Béla, Koncz Árpád mgnt., Mihály Sándor, Olasz Antal, Schlosser Vilmos ág. ev., Török Ádám, Weimann Izabella mgnt. izr.

Egyből elégtelen: Jakab Pál, Lántzky Sándor, Zakariás Ferenc mgnt.

Kettőből elégtelen: Bárdos József.

Több tárgyból elégtelen: Szeles Andor.

Kimaradt: Weigel Lajos ref. Összesen 27.

VI. osztály.

Jeles: Petrovay Tibor.

Jó: Andrási Gyula, Balázs Imre, Bálint József, Csiby Ferenc, Dániel Áron, Köteles Gyula, Pál Elek, Takó József.

Elégséges: Ambrus Pál, Bakó Károly, Barabás János, Egyed Ferenc unit., Grünwald Ernő, Mártinovits Rezső, Sántha Gergely mgnt., Soó Dénes, Zakariás Andor, Zathureczky Zsigmond.

Két tárgyból elégtelen: Kókay Károly, Kovács Pál, Rákosy Jenő, Tassaly László.

Több tárgyból elégtelen: Szabó István unit.

Kimaradt: Hoprich Gyula mgnt. Összesen 25.

VII. osztály.

Rendes tanulók. Jeles: Kabdebó József, Révffy Zoltán.

Jó: Janicsek János, Márton István, Sántha Imre.

Elégséges: Bellu Oktávián g. kel., Bogdán József, Bokor Ferenc, Csendőr Jenő, Gergely György g. kath., Göllner Ottó, Ilyés Lajos, Lakatos János, Radó Vilmos ref., Thott György, Varga Árpád.

Kettőből elégtelen: Szolga Gábor unit. Összesen 17.

Magántanulók: *Jó*: Tófalvi János.

Elégséges: Asztalos Jenő, Csepreghy János, Csiky Székely István, Kókay Jenő, László Árpád, Pál Gábor, Trágel Géza. Összesen 8.

VIII. osztály.

Rendes tanulók: *Jó*: Székelyhíd Géza.

Elégséges: Dobai Miklós, Mártinovits Gerő, Márton Péter, Pap. Z. Endre, Tassaly Lajos, Wéber András, Wester János ág. ev. Összesen 8.

Magántanulók: *Jó*: Gondos Gyárfás.

Elégséges: Barkóczy Ferencz, Bellu Oktávián g. kel., Bogdán József, Csepreghy János, Csiky Székely István, Ferencz Pál, Förcs János, Göllner Ottó, Horváth József ref., László Árpád, László Ferenc, Lázár István, Macskásy László, Mezey Kálmán, Miklós Károly, Molnár Sándor, Sántha Imre g. kath., Tamás Aron, Varga Árpád, Víz Andor. Összesen 21.

VIII.

Jutalmazások és segélyezések.

A jutalmi átalányból könyvjutalmat kaptak a következők:

Benedek E. »Nagy Magyarok élete« Farkas Antal és Baritz Ödön I. o. t.; ifj. Gonda Béla »Fiuk könyve« Pál János IV. o. t.; Kelemen Béla »Német-magyar és magyar-német zsebszótár« Petrovay Tibor VI., Gál Béla V., Ferenczy János IV., Péterfi Béla, Márton András III., Keith Ferenc, Benedek Imre, Oláh János II.; Farkas E., »A szabadság vértanúi« c. művet Biró Andor III. o. tanulók.

A földmivelésügyi miniszterium által ajándékozott Br. Ambrózy Béla, »A méh« c. műből 1—1 péld. Márton István VII., Bakó Károly VI. és Kápdebó Sándor V. o. tanulók.

Tályán Miklós lelkész ur ajándékából »Könyv a hazáról« c. könyveket Péterfi Jenő II., Petres István, Vitéz József és Viola Sándor I. o. tanulók.

Pál Gyula pénztárnok ur ajándékából, Bangha B. »Jellemrajzok a kath. egyház életéből« c. műveket Kápdebó József VII., Bálint József, Takó József VI., Fábrián István, Mihály László V. o. t.; Donáth, »A tudomány szabadsága« c. művet Révffy Zoltán VII., o. t.; Vass A. »Gondolatok és tanácsok« Spanyol Pál V. o. t.; Pesch I. »Az Istenes élet« Dragomán Domokos V. és »Az ó- és az ujszövetségi szentírás« c. művet Tassaly János IV. o. t.

A jutalomdíj-alapítványok kamatait és a segélyeket a következő tanulók kapták:

A Simó-féle alapítvány 34 kor. kamatját Keserü Kálmán IV. oszt. tanuló;

A Daniel Gáborné plankensteini »Br. Rauber Mária« féle alapítvány 25 kor. kamatját Elekes Dénes V. o. t. mint előretörekvő és jómagaviseletű székely ifju;

Az 1864-ben maturált ifjak alapítványának 30 kor. kamatját Biró András III. o. t.;

Az 1869-ben maturált ifjak alapítványának 7 kor. kamatját az alapítók intenciójának megfelelőleg, mint természettudományi jutalmat Spanyol Pál V. o. tanuló;

Az Erdélyi István-féle alapítványnak 7 kor. kamatját mint a magyar nyelvben szép előmenetelt tanusító székely származásu ifju, Orbán Károly IV. o. tanuló;

A Kovács Antal-féle alapítvány kamataiból 25 kor. Csibi Ferenc VI. o. t. tankönyvbeszerzési jutalom gyanánt;

A Lájber-féle alapítvány 10 kor. kamatja tankönyvbeszerzési jutalom gyanánt Thott Jenő I. o. tanuló;

A Király Lajos-féle alapítvány 10 kor. kamatja Márton István VII. o. tanulóknak mint olyannak, aki magyarosan ír és jó magyar dolgozatokat készített;

A Farczády Lajos-féle alapítvány kamataiból 30 kor. Botár Géza II. o. tanulónak a rajzban felmutatott előmeneteleért;

A Bálint Gábor-féle alapítvány 7 K kamatját Ráduly Lajos I. o. tanuló nyerte el, mint aki vallásos kötelmeit hiven teljesítette és jó tanuló ifju;

A Szabó Antal-féle alapítvány 3 kor. kamatja Keserü Kálmán IV. o. tanulónak adatott;

A Tamás Albertné és fia Andor emlékezetére tett alapítvány 10 kor. kamatja Ferenczy János IV. oszt. tanulónak a rajzban felmutatott előmeneteleért;

A Török Albertné Zeyk Lenke-féle jutalmi alapítvány 30 kor. kamatja Spányár Pál V. o. tanulónak;

A Becsek Aladár és Persián János urak által felajánlott 10—10 kor. Bálint József és Takó József VI. o. tanulónak;

A Zalogkölcsonintézet ösztöndij-alapítványának kamataiból 40 kor. Péterfi Jenő II. o. tanulónak;

A Tamás Albert nevére tett természettudományi alapítvány kamataiból 30 kor. Gál Béla V. o. tanulónak;

A főgimn. tanárai és tanulói hadikölcson jutalomdij alapítványából 60 kor. Márton András III. o. tanulónak;

Névtelen 20 kor. jutalmát szintén Márton András III. o. t.;

A Szöllősi-féle jutalomdij alapítvány kamataiból 30 kor. Petrovay Tibor VI. o. t.;

A Szöllősi-féle tankönyvjutalom alap 60 kor. kamatja Derzsi Béla I. o. t.;

A Barcsay-féle alapítvány 15 kor. kamatja Gábos Lőrinc I. o. tanuló;

A Szombatfalvy-féle alapítvány 200 kor. kamatja Kábdebó József VII. o. t.;

Az ifjusági segélyalaptól 30 kor. Bakó Imre I. o. t.;

A Kovács József adótiszt-ellenőr h. ur 50 kor. adományát mint matematikai jutalmat Csiby Ferenc VI. és Gál Béla V. o. tanulók kapták.

IX.

A nyilvános és magántanulókra vonatköző statisztikai adatok.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

a) Nyilvános tanulók osztályonként		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
Felvétetett		68	34	38	24	23	24	17	8	236
Az iskolai év folyamán	magántanuló lett . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	önként kimaradt . . .	—	—	1	3	1	1	—	—	6
	tanácsfolytán kimaradt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	kizáratott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	betegség	következtében meghalt	—	—	—	1	—	—	—	1
	baleset		—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatról elmaradt .		—	—	—	1	—	—	—	—	1
Osztályvizsgálatot tett		68	34	37	19	22	23	17	8	228
b) Magántanulók										
Felvétetett		3	1	1	1	4	1	8	21	40
Osztályvizsgálatot tett		3	1	1	1	4	1	8	21	40

5. Az osztályvizsgálatott tett nyilvános és magántanulók megszlása törvényhatóságokint szülők (gyámjuk) magyarországi állandó lakhelye szerint.

Törvényhatóság		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
V á r m e g y é k	Alsó-Fehér vm.	1	—	—	—	—	—	1	1	3
	Besztercze-Naszód vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Brassó vm.	1	—	—	—	—	—	—	1	2
	Csik vm.	6	2	2	2	2	3	3	6	26
	Fogaras vm.	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	Háromszék vm.	3	2	1	3	—	2	4	3	18
	Heves vm.	—	—	2	—	—	—	—	—	2
	Hunyad vm.	2	—	—	1	1	1	—	—	5
	Kis-Küküllő vm.	3	—	—	—	—	—	—	1	4
	Kolozs vm.	—	2	—	—	—	—	—	—	2
	Nagy-Küküllő vm.	—	—	2	1	—	—	1	2	6
	Maros-Torda vm.	—	—	1	1	1	—	—	—	3
	Pest vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Szeben vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Torda-Aranyos vm.	1	—	—	—	—	—	1	—	2	
Udvarhely vm.	54	28	28	11	22	18	15	15	191	
Összesen .		71	35	38	20	26	24	25	29	268

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók meg-
oszlása szülők (gyámjuk) foglalkozása (társ. állása) szerint.

Foglalkozás (társadalmi állás)	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
Nagybirtokos, nagybérelő (1000 kat. holdnál nagyobb birtokkal)	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Középbirt. és bérelő (100—1000 hold)	4	—	—	—	—	1	—	1	6
Kisbirt. kisbérelő (100 holdnál kisebb)	16	13	6	2	7	6	9	10	69
Egyéb őstermelő (feles, majoros, kertész, halász)	7	—	7	—	—	—	—	—	14
Gazdasági tisztviselő	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Egyéb gazdasági segédszem. (cseléd)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyiparos, bányanagyvállalkozó	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kisiparos, bányakisvállalkozó	12	5	—	6	1	3	3	—	30
Ipari vagy bányászati tisztviselő	—	—	—	—	—	1	—	2	3
Egyéb ipari vagy bányászati segéd- személy (előm., segéd, munkás)	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Nagykereskedő, nagyvállalkozó	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Kiskereskedő, kisvállalkozó	8	1	6	1	1	1	1	5	24
Keresk. vagy közlekedési tisztviselő (vasuti, posta tisztviselő)	—	—	—	1	3	1	—	—	5
Egyéb keresk. v. közl. segédszemély (altiszt, segéd, szolga)	2	2	1	—	—	—	—	—	5
Köztv. (papok, tanárok, tanítók kiv.) v. közhiv.-ban alkalmazott díjnok	12	2	8	5	7	2	7	5	48
Pap, tanár, tanító	7	3	—	1	—	2	4	3	20
Más értelmiségi (orvos, ügyvéd, közj.) v. ezeknél alkalmazott irnok	—	—	8	—	2	1	—	—	11
Közhivatalban alkalmazott v. más- féle értelmiségi altiszt vagy szolga	1	2	—	—	1	—	—	—	4
Katonatiszt (honvéd, csendőrtiszt)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katonaaltiszt (honvéd, csendőraltiszt)	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Különböző foglalkozási ágakban dol- gozó napszámos	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Tőkés, járadékos, háztulajdonos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíjas tisztviselő, vagy az értel- miség körébe számítható egyén	—	—	—	—	1	2	—	—	3
Nyugdíjas altiszt, szolga, munkás	—	2	—	—	2	—	—	—	4
Magánzó	—	2	3	3	—	3	—	2	13
Egyéb v. ismeretlen foglalkozásu	—	—	—	1	—	1	—	—	2
Árvaházi, szeretetházi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	71	35	38	20	26	24	25	29	268

10. A tanulásban tett részletes előmenetel

Tantárgyak	I. osztály					II. osztály				
	jeles	jó	elégéses	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégéses	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallástan	19	27	5	—	—	12	20	22	1	—
Magyar nyelv	12	28	27	4	—	6	7	14	8	—
Latin nyelv	15	22	23	11	—	3	9	14	9	—
Földrajz	18	19	29	5	—	4	10	18	3	—
Természetráajz	34	25	12	—	—	7	6	20	2	—
Számítan	9	24	26	12	—	4	7	22	2	—
Rajzoló mértan	4	26	32	9	—	5	7	15	8	—

Tantárgyak	III. osztály					IV. osztály				
	jeles	jó	elégéses	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégéses	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallástan	16	22	—	—	—	15	5	—	—	—
Magyar nyelv	4	11	22	1	—	4	7	8	1	—
Latin nyelv	4	8	18	8	—	5	3	7	5	—
Német nyelv	4	11	17	6	—	3	7	9	1	—
Történelem	4	17	15	2	—	4	4	10	2	—
Földrajz	4	8	23	3	—	—	—	—	—	—
Természetráajz	—	—	—	—	—	2	6	12	—	—
Mennyiségtan	4	8	23	3	—	3	6	11	—	—
Rajzoló mértan	2	9	20	7	—	3	7	7	3	—

Tantárgyak	V. osztály					VI. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallástan	15	8	3	—	—	13	9	2	—	—
Magyar nyelv	6	9	10	1	—	6	7	9	2	—
Latin nyelv	6	9	11	—	—	4	9	8	3	—
Görög nyelv	5	8	4	—	—	1	9	3	—	—
Görögpótló irodalom	2	3	3	1	—	2	3	6	—	—
Görögpótló rajz	2	3	4	—	—	—	8	3	—	—
Német nyelv	8	5	10	3	—	7	8	8	1	—
Történelem	5	11	9	1	—	5	7	11	1	—
Természetrájz	7	8	11	—	—	3	9	11	1	—
Mennyiségtan	3	8	12	3	—	3	6	11	4	—

Tantárgyak	VII. osztály					VIII. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallástan	12	9	4	—	—	6	17	6	—	—
Magyar nyelv	2	8	15	—	—	1	5	23	—	—
Latin nyelv	2	5	18	—	—	—	7	22	—	—
Görög nyelv	4	11	2	—	—	—	10	—	—	—
Görögpótló irodalom	—	1	7	—	—	—	5	14	—	—
Görögpótló rajz	—	1	7	—	—	—	6	13	—	—
Német nyelv	2	10	13	—	—	1	11	17	—	—
Történelem	2	11	12	—	—	1	7	21	—	—
Természettan	3	5	16	1	—	—	8	21	—	—
Mennyiségtan	3	5	16	1	—	—	4	25	—	—
Bölcséleti előtan	—	—	—	—	—	1	21	7	—	—

X.

Róm. kath. finevelő-intézet.

Egy évi szünetelés után az 1917—18. tanévben a finevelő-intézet újra folytathatta működését. Bár még 1917. szeptemberében is legyőzhetetlennek látszó akadályok állottak a finevelő-intézet megnyithatása előtt, az intézet vezetősége azon igen fontos körülménytől indítva, hogy a kath. tanuló ifjuság ne legyen többé kitéve a hajléktalanság keserű állapotának és legfőképpen, hogy megóvassék a nem megfelelő szállásokon őket fenyegető erkölcsi romlástól, mindent elkövetett, hogy az akadályokat elhárítsa. És ez az erd. róm. kath. státus igazgatótanácsának hatóságos támogatása folytán sikerült is. Ugyanis az igazgatótanács mindjárt kezdetben 6000 koronát utalványozott a legszükségesebb konyhaedények beszerzése-, a megnyitáshoz feltétlenül szükséges butorzatnak kijavíttatása- és az intézet épületének rendbehozatala céljából. Ezenkívül ellátta az intézetet kenyér-gabonával, sőt burgonya- és zsirszükségletének beszerzésében is támogatta.

És így csakugyan 1917. okt. 15-én végre falai közé fogadhatta a háborus időktől megnyomorgatott növendékeit.

A *finevelő-intézetnek* a lefolyt tanévben 37 alapítványos, 64 fizető és 6 ingyenes növendéke volt. 14 alapítványos növendék azonban a háboru miatt alapítványos helyét nem foglalhatta el.

A *házi rend a következő*: Őszi, tavaszi és nyári időben felkelés öt órakor, téli időben fél hatkor. Tanulás reggel fél hattól háromnegyed hétig, illetve hattól negyed nyolcig, délután háromtól négyig, öttől hétig és este nyolctól fél kilencig, fél kilenckor lefekvés. A reggeli és esti közös imákban mindenki részt vett. A közös séta d. u. 4—5-ig volt, a tavaszi idényben a séta helyett a növendékek kertészeti munkával foglalkoztak.

Az *élkezés* a hadi állapotoknak megfelelő volt, hetenkint 4 hustalan nappal, de a hustalan napokon is az ifjuság tápláló főzelék-féléket és főtt tészta ételeket kapott.

Ellátásért azok a tanulók, kiknek szülői az erdélyi egyház-

megye kötelékébe tartoztak 792 koronát, azok pedig, kiknek szülei nem tartoztak ide, 842 K-t fizettek. A fizetés negyedévenként, kivételesen havonként történt, de mindig előleges részletekben.

A felügyeletet az igazgató és egy felügyelő és egy kiségitő tanár végezte a megállapított és főhatóságilag jóváhagyott rendelet szerint.

A felvételért a következő tanévre a kérés az iskolai bizonyítvány csatolása mellett — ha a tanuló más intézetben volt előzőleg — különben egyszerű kérés — július 15-ig nyújtandó be a finevelő intézet igazgatóságához, a felvétel egész tanévre történik és felvétel esetében az első havi díj azonnal beküldendő a hely biztosítása céljából. Ez az összeg akkor sem jár vissza, ha az illető elmarad, mert a helyet már lefoglalta. Ha valaki valamely ok miatt — legyen az fegyelmi vétség is — az intézetet elhagyja, a megkezdett negyedévre köteles a díjat megfizetni.

A felvett tanulók a *beiratkozáskor folyóiratokra, gyógykezelési célokra és fürdő használatáért 8 K-t tartoznak fizetni. Ugyannyit fizetnek az alapítványos tanulók is.* Ha más vallásuak is felvétetnek, ezeknek az intézet rendjéhez mindenben alkalmazkodni kell. A fizető növendékek az ellátásért az erdélyi egyházmegyeiek 350 K-t, a többiek 400 K-t fizetnek, de ezen összegen felül a drágaság mérve szerint később megállapítandó drágasági pótlék fog kiróvatni.

A finevelő-intézet alapítványos növendékei az 1917—1918. tanévben: VIII. osztályosok: Bokor Endre (Gr. Nemes Á.-féle reálisk. alapítv.), Molnár Jenő (Lipót), Szántó Lajos (Gr. Nemes Á.-féle reálisk. alapítv.)

VII. osztályosok: Ötvös Dániel (Fark K. és neje-féle alapítv.), Para Mózes (Gr. Nemes Á.-féle reálisk. alapítv.), Takó Károly (Köz alapítv.)

VI. osztályosok: Andrassy Gyula (Mária Terézia-féle alapítv.), Bakó Károly (Mária Terézia-féle alapítv.), Balázs Imre (Pap János-féle családi alapítv.), Bálint József (Köz alapítv.), Bokor Gyula (Mária Terézia-féle alapítv.), Csiby Ferenc (Lipót-féle alapítv.), Dániel Áron (Szócs Imre-féle családi alapítv.), Pál Elek (Mária Terézia-féle alapítv.), Takó József (Lipót-féle alapítv.)

V. osztályosok: Antal János (Köz alapítv.), Barabás György (Köz alapítv.), Elekes Dénes (Köz alapítv.), Fazakas István (Sz.

Fülöp E.-féle családi alapítv.), Lázár Albert (Miklóssy J.-féle családi alapítv.), Olasz Antal (Biró Béla-féle családi alapítv.), Ötvös Aladár (Fark K. és neje-féle családi alapítv.)

IV. osztályosok: Kakasi Dénes (Ágotha J.-féle családi alapítv.), Nagy László (Lakatos J.-féle családi alapítv.)

III. osztályosok: Ferencz Lajos (Szőcs—Mártonffy-féle családi alapítv.), Fülöp Lajos (Pál A.-féle családi alapítv.), Márton András (Mihály F.-féle családi alapítv.), Pap Antal (Lipót-féle alapítv.)

II. osztályosok: Benedek Imre (Dr. Ujfalussy J.-féle családi alapítv.), Ilyés Albert (Köz alapítv.), Keith Ferenc (Gr. Gyulaffy-féle alapítv.), Oláh János (Köz alapítv.), Péterfy Jenő (Biró A.-féle alapítv.), Sprencz Jenő (Miklóssy-féle családi alapítv.), Szeles Jenő (Keserű M. családi alapítv.), Ürmössi Árpád (Pál A.-féle családi alapítv.)

Pap József II. éves tanítójelölt (Pap Tamás-féle családi alapítv.)

Az 1918—1919. tanévre 2 Gr. Nemes Ábrahám-, 2 Köz-, 1 Mária Terézia-, 1 Lipót-, 1 Gr. Apor István-, 1 Patavina-, 1 Szűcs centurio-, 1 Sz. Fülöp Elek-, 1 Ágotha János-, 1 Lakatos János-, 1 Pap János-, 2 Miklóssy József-, 1 Dr. Ujfalussy J., 1 Keserű M., 1 Pál A.-féle alapítvány töltetik be.

A finevelő-intézet igazgatóságának kezelése alatt álló alapítványok és alapok.

Keletkezés és éve	Az alapítvány vagy alap címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1891	1. <i>Udvarhelymegyei Takarékpénztár ösztöndíj alapítványa.</i> Alapítólevele jóvh. 2710—913. ig. tan. és 167736—913. V. és K. m. sz. a.				
1	Alaptőke 1917. jun. 30 án	4556	89	—	—
2	Kamat	261	37	—	—
	Összesen	4818	26	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	4818	26	—	—

Keletkezés éve	Az alapítvány vagy alap czíme	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1904	2. <i>Soó Gáspár ösztöndíj alapítványa.</i> Alapítólev. jóváh. 2711—1913. ig. tan. és 197738—918. V. K. m. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30 án	5586	46	—	—
	2 Kamat	323	08	—	—
	Összesen	5909	54	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	5909	54	—	—
1908	3. <i>Sebestyén Mózes esperes ösztöndíj alapítványa.</i> Alapítólev. jóváh. 2986—913. ig. tan. és 166800—913. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	1974	32	—	—
	2 Kamat	107	36	—	—
	Összesen	2081	68	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	2081	68	—	—
1909	4. <i>Dr. Török Albert öszt.-díj alap.</i> Alapítólev. jóváh. 3924—913. ig. tan. és 12087—914. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917—18. jun. 30-án	611	94	—	—
	2 Kamat	21	59	—	—
	3 Az int. szükségl. a kamat kiadv.	—	—	21	59
	Összesen	633	53	21	59
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	611	94	—	—
1904	5. <i>Dr. László Mihály alapítványa.</i> Alapítólev. jóváh. 3922—913. ig. tan. és 12089—914. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	407	97	—	—
	2 Kamat	14	38	—	—
	Az int. szükségl. kamat kiadva	—	—	14	38
	Összesen	422	45	14	38
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	407	97	—	—

Keletkezés éve	Az alapítvány vagy alap címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1905	6. <i>Jung-Cseke Lajos alapítványa.</i> Alapítv. jóváh. 3925—913. ig. tan. és 12088—914. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án . . .	640	70	—	—
	2 Kamat	37	68	—	—
	3 Az int. szükségl. a kamat kiadva .	—	—	37	68
	Összesen .	678	38	37	68
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	640	70	—	—
1905	7. <i>Dr. Kovács Ferenc apát-plebános alapítványa.</i> Alapítólev. jóváh. 3983—913. ig. tan. és 11092—914. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án . . .	334	68	—	—
	2 Kamat	11	79	—	—
	3 Az int. szükségl. a kamat kiadva .	—	—	11	79
	Összesen .	346	47	11	79
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	334	68	—	—
1908	8. <i>Wolszky József alapítványa.</i> Alapítólev. jóváh. 3974—913. ig. tan. és 12090—914. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1918. jun. 30-án . . .	244	78	—	—
	2 Kamat	8	62	—	—
	3 Az int. szükségl. a kamat kiadva .	—	—	8	62
	Összesen .	253	40	8	62
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	244	78	—	—
1894	9. <i>Szőcs János vágási pleb. alap.</i> Alapítólev. jóváh. 3975—913. ig. tan. és 1291—914. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án . . .	81	79	—	—
	2 2 drb oszt. Vör. Ker.-e. kötvény .	40	—	40	—
	3 4 drb nyeremény-szelvény . . .	—	—	—	—
	4 Kamat	2	94	—	—
	5 Az int. szükségl. kamat kiadva .	—	—	2	94
	Összesen .	123	97	42	94
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	81	03	—	—

Keletkezés éve	Az alapítvány vagy alap címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1886	10. <i>Mózes Jakab és Károly hévizi lakosok alapítványa.</i> Alapítólev. jóváh. 175—914. ig. tan. és 28392—914. V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	970	99	—	—
	2 Kamat	34	23	—	—
	3 Az int. szükség. a kamat kiadva .	—	—	34	23
	Összesen .	1005	22	34	23
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	970	99	—	—
1888	11. <i>Lukács Mózes nyug. csendőrezredes ösztöndíj alapítványa.</i> Alapítólevele jóváhagyva _____ ig. tan. és _____ V. K. min. sz. a.				
	1 Alaptőke 1917. jun. 30-án	5000	—	—	—
	2 Kamatot az özvegy haszonélvezi .	—	—	—	—
	Összesen .	5000	—	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	5000	—	—	—
1891	12. <i>Daniel Károly öszt. alapítv.</i>				
	1 Haszb. (a viz. fogl. és vegyel. a. állott	—	—	—	—
	2 Tart. az int. közalapnál 5912 50 K	—	—	—	—
	Összesen .	—	—	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén Tartozás az interonátust közalapnál az 1917-18. isk. év végén 5912 korona 50 fillér 6 százalékos kamatszámítva 1913. évtől kezdődőleg.	—	—	—	—
1891	13. <i>Gyógy-alap.</i>				
	1 Alaptőke 1917. június 30-án	1143	38	—	—
	2 Kamat	41	99	—	—
	Összesen .	1185	37	—	—
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	1190	49	—	—

Keleke- zés éve	Az alapítvány vagy alap címe	Bevétel		Kiadás	
		K	f.	K	f.
1893	14. <i>Internátusi közalap.</i>				
	1 Alaptőke a) betét 1917. jun. 30-án b) értékpapirban	380	73	—	—
	2 Tartozás a Daniel Károly-féle ösz- töndij alapítv. részéről 5912:50 K	10400	—	—	—
	3 Értékpapir szelvényekért	—	—	—	—
	4 Kamat a betét után	574	—	—	—
	5 Az intézet szükségleteire	13	42	—	—
	Összesen .	—	—	587	42
	Álladék az 1917—18. isk. év végén	10198	15	587	42
	a) Betétben	380	73	—	—
	b) Áll. 6% kölcsön-kötv. névért.	5400	—	—	—
	c) Udv. megyei tkp. kötv.	5000	—	—	—
	d) Kamatozó előlegben	5912	50	—	—

XI.

Érettségi vizsgálatok.

A tanév végén megtartott rendes érettségi vizsgálatok írásbeli részének, mely május 16, 17 és 18 napjain folyt le, következő tételei voltak:

1. *Magyar nyelv és irodalomból.* Jósika írói sajtóságai Abafi-ja alapján. Jó 1, elégséges 5.

2. *Latin nyelv és irodalomból.* Latinból magyarra Aeneis, V. ének 605—630 sorig. Jó 2, elégséges 4.

3. *Mennyiségtan.* a) *Algebrából:* Hány % mellett diszkontáltatta az alkusz május 15-én a 2400 K névértékű és június

XII.

A jövő tanév kezdetéről.

A tanulóknak a gimnáziumba való felvételére nézve a Főhatóság 2750—1912. sz. a. a következő határozatot hozta:

»1. A katolikus szülők érdekeinek megóvása céljából tanév elején a beiratások első és második napján csak kath. vallású tanulók vehetők fel az első s általában mindazon osztályokba, melyekbe előreláthatólag nagy lesz a jelentkezők száma.

A beiratások harmadnapján is egészen délig ezeké az elsőség.

2. Ha a jelentkezők száma előreláthatólag túlhaladná a törvényes létszámot, az egyvallásúak közül a magyar anyanyelvűek előnyben részesítendőek a felvételnél a nem magyar anyanyelvűekkel szemben, a helyiek pedig a nem helyiekkel szemben.

3. A beiratások harmadik napjának délutánján a nem katolikus vallású helybeli jelentkezők válogatás, illetőleg vallásukra való tekintet nélkül a jelentkezés sorrendjében veendőek fel.

4. Kötelező erővel nem bíró előjegyzések azonban bármikor, bárminő vallású tanulókra nézve történhetnek.

5. Kellő időben felvett és a gim. igazgatóságának bejelentett finevelő intézeti növendék ki nem maradhat a beirandók sorából.

6 Ezen szabályzatot a főgimn. igazgatók a szülők tájékozása végett az iskolai értesítőkből minden évben rendszeresen közölik.

Az 1918—1919. tanévi magán-, pót- és javító vizsgálatok folyó évi **augusztus 30. és 31-ik napjain** délelőtti 8—12 óráig fognak eszközöltetni. **A beiratások szeptember 2., 3. és 4. napjain történnek 8—12 óráig és délután 2—4 óráig.** Szeptember 5-én ünnepélyes »Veni Sancte«, a fegyelmi szabályok felolvasása s ezzel az új tanév megnyitása.

Ha a tanév megnyitására más intézkedés tétetik, az igazgatóság lapok útján fogja a változást tudatni.

A középiskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet, ki a 9-ik évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb

mely körülmény *keresztlevél*, illetőleg hiteles születési bizonyítvány alapján igazolandó. *Keresztlevél* stb. a nmélt. miniszteriumnak 1883. évi 4014. sz. a. kelt rendelete alapján minden *először beiktatandó* tanulótl okvetlenül megkövetelendő. A beiratásnál továbbá köteles minden tanuló *újraoltási bizonyítványt* is bemutatni. Tizenkét évesnél idősebb fiu felvételéről a tanártestület határoz. Ismereteinek mértékére megköveteltetik, hogy a népiskola IV-ik osztályának tananyagából kellő jártassággal birjon. A felvételi vizsgálatnak minden a népiskolából a gimnáziumba lépő tanuló alája vettetik, ha bizonyítványt nem mutat föl.

A felsőbb osztályokba való felvétel a megelőző osztálynak sikeres végzésétől függ és vagy arról tanuskodó nyilvános iskolai *okmányok (bizonyítványok és értesítő)*, vagy ezek hiányában külön *vizsgálat alapján* történik.

Az igazgató a fölvelt tanulónak fölvételi jegyet állít ki, melylyel ez beiratás végett jelentkezik az osztályfőnöknel. A beirt tanuló a további utasításokat osztályfőnökétől kapja s köteles ennek rendeleteit pontosan követni.

A két tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanuló a vizsgálat ismétellhetése és javíthatása végett a felsőbb tanhatósághoz folyamodhatik; a kellőleg felszerelt bélyeges folyamodvány okvellenül az intézet igazgatóságához nyujtandó be, haladéktalanul.

Három vagy több tantárgyból elégtelen előmenetelt tanúsított tanuló nem folyamodhatván, az osztály ismétlésére utasítatik.

Tandíj-szabályzat.

Az államilag segélyezett székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumra vonatkozólag:

1. minden tanuló tartozik fizetni évenként:
 - a) 6 korona beiratási díjat;
 - b) 1 koronát az ifjusági könyvtárba;
 - c) 2 koronát a tanévvégi iskolai értesítő nyomtatási költségeire;
 - d) az orsz. tanári nyugdíj- és gyámalap javára 12 koronát.
2. A szoros értelemben vett tandíj a kath. vallásu tanulókra

40 korona. A nem kath. vallású tanulókra nézve a tandíj 60 korona és a beiratási díj 10 korona.

3. Az 1. pont alatt felsorolt díjakat tartozik minden tanuló kivétel nélkül a beiratás alkalmával előzetesen befizetni; azok befizetési kötelezettsége alól senki sem mentetik fel.

A 2. pont alatt említett tandíj fizetésének kötelezettsége alól részben vagy egészben felmentés adatik azoknak, akik kérik.

4. Azonban tandíjmentesség csakis jóviseletű, jó tanuló s szegény vagyoni viszonyok között levő ifjunak adatik.

Ehhez képest a kéréshez csatolandó az illetőnek:

a) iskolai bizonyítványa a megelőző tanévről, amely szerint erkölcsi viselete legalább szabályszerű volt és az egyes tantárgyak közül legalább csak kettőből volt elégséges tanjegye, a többiből pedig jeles és jó;

b) a szülők vagyontalanságáról szóló bizonyítványt az illetékes politikai hatóságtól (láttamozva az illető helység lelkésze által).

Aki igazolja, hogy egyidőben három fia jár közép- vagy felsőbb iskolába (gimnázium, reáliskola, akadémia, egyetem, műegyetem) s ha az illető tanuló előmenetele megfelel az előbbi a) pontban foglalt követelményeknek, a tandíj felének fizetésétől felmenthető egyszerű kérelmére, még ha nem is egészen szegény.

5. A tandíjmentesség mindenkor csakis egy évre szól.

6. A tandíjmentességi kérések minden tanév elején legkésőbb szeptember hó 15-ig a főgimnázium igazgatóságához adandók be.

Az igazgató csakis oly kéréseket fogadhat el, amelyek kelően felszerelve a 4. pont alatt kívánt feltételeknek megfelelnek.

Az igazgató a beérkezett kéréseket szeptember hónapban a tanári testület elé terjeszti, amely azokat még abban a hónapban tartandó értekezleten tárgyalás alá veszi s mindenik teljesíthetősége felől lelkiismeretes véleményt mond s azt jegyzőkönyvre veszi. Az igazgató tartozik az összes iratokat október 1-ig a főtanhatósághoz fölterjeszteni, hogy azok ügyében az igazgatótanács október havi rendes ülésében végleg határozhasson.

Fel nem szerelt, avagy későbbben beadott kérések figyelembe nem vétetnek.

7. Az 1. félév végén tandíjmentességüket elvesztik mindazok, akik elégtelen osztályzatot kaptak úgy, mint azok is, kiknek a

röndes tantárgyak felénél többől van elégséges osztályzatuk, vagy az erkölcsi viseletből a szabályszerűnél rosszabb jegyet kaptak.

8. A tandíj fizethető egyszerre, vagy két részben is, de március 25-ig mulhatatlanul az egész tandíj befizetendő. Akik a jelzett határidőig a tandíjat be nem fizették, sem annak befizetési kötelezettsége alól felmentést nem nyertek, a tanulók sorából törleendőek.

A tandíjnak kellő időben való be nem fizetés miatt kiutasított tanulókat a kiutasítás után 8 napon belül az igazgató, azontúl pedig az igazgatótanács veheti vissza kellően megokolt folya-
modás alapján a tandíjnak utólagos befizetése esetén.

9. A tandíj pontos beszedéseért az igazgató felelős, aki azt köteles az illető alapokba való beszállítás végett felerészben mindig december hó 31-ig, felerészben pedig június hó 30-ig, a főtanhatósághoz számadás kötelezettsége mellett beküldeni.

A tandíj kezeléseért az igazgatót (vagy tandíj kezelésével megbízott tanárt) a szoros értelemben vett tandíjból 3% jutalomdíj illeti meg.

10. Ezen szabályzat az iskolai értesítőben közzéteendő.

Figyelmeztetés.

1. *Görög nyelv pótlását célzó intézkedések.* Az 1900. évi XXX. törvénycikk az 1883-ik XXX. törvénycikket olykép módosította, hogy az V. osztályba lépő tanuló választhatja a görögöt vagy az ezt helyettesítő irodalmi tanulmányt és rajzot.

Azon tanulók, kik a görög nyelvet helyettesítő tantárgyakból nyertek helyes oktatást, valamennyi püspöki szemináriumba, vagy más hittudományi iskolába minden pótló vizsgálat nélkül beléphetnek és az egyetemnek bármely szakába beiratkozhatnak és csak abban az esetben kell pótló-vizsgát tenniök a görög nyelv és irodalomból, ha az egyetemnek nyelvészeti, bölcsészeti, történelmi vagy hittudományi osztályaiba kívánnak fölvétetni.

A választásnál kiemelendő ok lehet az is, hogy a tanuló mennyire erős a nyelvekben, van-e érzéke és hajlama nyelvtanuláshoz; ha gyenge a nyelvekben, különösen a latinban s nincs

hajlama a nyelv tanulásához, akkor célszerű a görögnyelv helyett az azt helyettesítő tárgyakat választani. Megjegyzendő még, hogy később is lehet az irányt változtatni — görög helyett irodalmi tanulmányt venni vagy megfordítva — irodalmi tanulmány helyett görögöt tanulni, de átlépés, illetve felcserélés esetén az újonnan választott tárgyból az illető felvételi vizsgát tartozik tenni, melynek díja 20 korona. Az átlépésre a tanári kar adhatja meg az engedélyt.

2. Azon tanulók, kik *finevelő intézeti alapítványért* akarnak pályázni, *folyamodványaikat keresztlevelemmel, iskolai-, orvosi-, szegénységi és újraoltási bizonyítvánnyal felszerelve*, haladéktalanul a főgimnázium igazgatóságánál benyújthatják, de az illetékes lelkészi hivatal útján is folyamodhatnak.

6. **A kirándulási alapba (a III. osztálytól kezdve 80 fill.) és az önképzőkör alapjába (VII—VIII. osztály) a díjak (1 korona 40 fillér) év elején fizetendők. Ezen díjakat a beiratást végző tanárok szedik beiratáskor.**

7. **Óvadék címen a beiratáskor 2 korona és tintára 20 fillér fizetendő.**

8. *Pénzküldemények mindig az igazgatóságnak címzendők, pl. tandíj; névre szóló küldemények nem fogadtnak el.*

9. *A könyvkereskedő- és más üzletek tulajdonosai felkértenek arra, hogy a tanulóknak hitelt ne nyújtsanak, mert az igazgatóság tartozásaikkal szemben semmiféle felelősséget nem vállal.*

